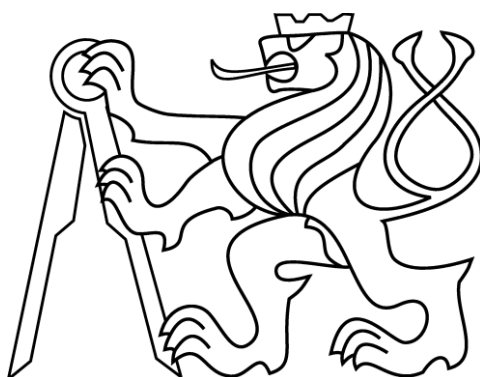

**ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ
FAKULTA STAVEBNÍ
Katedra technologie staveb**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Analýza vítězné ceny veřejných zakázek
v závislosti na vybraných podmínkách**

Jaroslav Langer

2016

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Pavel Svoboda, CSc.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury

V Praze dne 19. 5. 2016

.....

Poděkování

Děkuji panu doc. Ing. Pavlovi Svobodovi, CSc. za vedení během práce. Dále děkuji prof. Ing. Milíkovi Tichému, DrSc. za osvětu v problematice veřejných zakázek ve světě, Oleně Čižmodijové za výpomoc při dotazování zadavatelů, Janovi Duškovi a Ing. Milošovi Jermanovi, Ph.D. za korekci a věcné připomínky.

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

Fakulta stavební

Thákurova 7, 166 29 Praha 6

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: Langer	Jméno: Jaroslav	Osobní číslo: 409841
Zadávací katedra: K122 Katedra technologie staveb		
Studijní program: Stavební inženýrství		
Studijní obor: „L“ Příprava, realizace a provoz staveb		

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce: Analýza vítězné ceny veřejných zakázek v závislosti na vybraných podmínkách	
Název bakalářské práce anglicky: Winning public contract analysis based on given conditions	
Pokyny pro vypracování: Pochopení zákona č. 137/2006 Sb. - o veřejných zakázkách Sběr potřebných dat Dialog s praxí ohledně tvorby předpokládané hodnoty veřejné zakázky	
Seznam doporučené literatury: Zákon č. 137/2006 Sb. - o veřejných zakázkách	
Jméno vedoucího bakalářské práce: doc. Ing. Pavel Svoboda, CSc.	
Datum zadání bakalářské práce: 22.02.2016	Termín odevzdání bakalářské práce: 22.05.2016

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Beru na vědomí, že jsem povinen vypracovat bakalářskou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je nutně uvést v bakalářské práci a při citování postupovat v souladu s metodickou příručkou ČVUT „Jak psát vysokoškolské závěrečné práce“ a metodickým pokynem ČVUT „O dodržování etických principů při přípravě vysokoškolských závěrečných prací“.

22.02.2016
Datum převzetí zadání

Anotace

Autor práce analyzuje ceny vítězných nabídek u veřejných zakázek na stavební práce v případech, kdy zadavatelé požadovali či nepožadovali poskytnutí jistoty. Podružné analýzy se věnují mimořádně nízkým nabídkovým cenám veřejných zakázek a počtu vypsanych víceprací ve statistickém souboru. Výsledkem je zjištění, zda má poskytnutí jistoty vliv na cenu vítězné nabídky.

Klíčová slova

Veřejné zakázky, jistota, mimořádně nízká nabídková cena

Annotation

The author analyzes prices of successful bids for public construction works procurements in cases when the contracting authorities required or did not require providing legal certainty. The subsidiary analyses deal with extremely low bids for public procurements and the amount of the launched additional works in a given set of statistics. Finally, the paper examines if providing legal certainty affects the price of the winning bid.

Keywords

Public contract, certainty, extremely low tender price

Obsah

1. ÚVOD	8
1.1 Cíle práce.....	10
2. NÁZVOSLOVÍ, DEFINICE A VYBRANÁ PROBLEMATIKA.....	11
2.1 Legislativa.....	11
2.2 Vymezení zakázek	12
2.2.1 Stavební práce.....	12
2.2.2 Veřejná zakázka podle výše předpokládané hodnoty	13
2.2.3 Dynamický nákupní systém.....	15
2.3 Předpokládaná hodnota VŘ a její stanovení	15
2.4. Nepřekročitelná cena, vícepráce	21
2.5. Mimořádně nízká hodnota veřejné zakázky	33
2.6. Jistota	39
2.7. Zákon o svobodném přístupu k informacím	42
3. METODY A VÝSLEDKY	45
3.1. Postup získání potřebných dat.....	45
3.2. Práce s daty	52
3.3 Výsledky	54
3.3.1 Množství víceprací	54
3.3.2 Poskytnutí jistoty v zadávacím řízení	55
3.3.3 Způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky.....	56
3.3.4 Vliv jistoty.....	57
3.3.5 Rozdíl smluvní a předpokládané ceny.....	57
4. ZÁVĚR	59
7. POUŽITÁ LITERATURA	61
8. SEZNAM VYOBRAZENÍ	62

1. ÚVOD

Téma veřejných zakázek je celospolečenské, propírané ve všech sociálních kruzích a dotýká se všech občanů České republiky. Veřejné zakázky mají zásadní dopad na kvalitu života v naší zemi. Jedná se o obslužnost a kvalitu komunikací, občanskou vybavenost (školky, úřady, apod.), kvalitní vybavení nemocnic a mnoho dalšího bez čeho stát nemůže dobře fungovat. Všechny tyto stavby, vybavení a služby přímo souvisí s veřejnými zakázkami.

Lze tedy říci, že ve kvalitním státě jsou i kvalitní veřejné zakázky. Jejich kvalita závisí zejména na správné specifikaci, efektivním výběru dodavatele a dobře sepsanou smlouvou. Efektivní výběr dodavatele není jen otázka nejnižší ceny, ale i poměru mezi kvalitou a cenou. Jen za první pololetí roku 2015 byly vypsány zakázky v celkové hodnotě 112,394 miliard korun českých bez DPH. Toto číslo zveřejnilo Ministerstvo pro místní rozvoj ve statistikách, které jsou volně přístupné na webových stránkách uvedeného ministerstva.

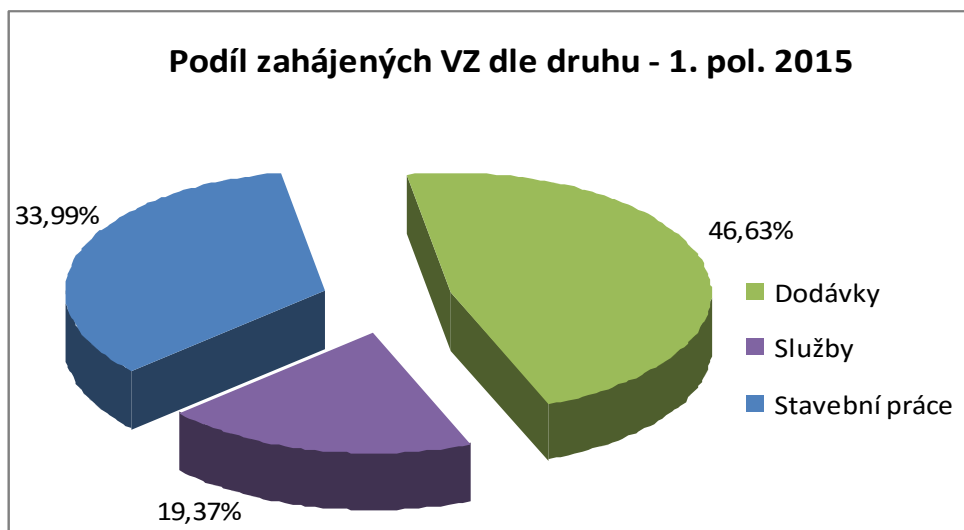
Jak je popsáno výše, toto téma má veliký záběr a dotýká se mnoha oborů a tím vzniká mnoho specifických a odborných problémů. Tím jak se svět inovuje a mění je potřeba, aby i stát na tento vývoj reagoval. Jde například o nové IT technologie, účinnější stroje a zařízení apod. Náš stát má také mnoho mezistátních smluv a patří do nejrůznějších organizací. Z těchto důvodů je potřeba, aby se i veřejné zakázky těmto vlivům přizpůsobovaly. Není tedy divu, že legislativa na téma veřejných zakázek se neustále vyvíjí. To sebou samozřejmě nese rizika. Nejvíce se tyto rizika dotýkají zadavatelů, kteří musí neustále sledovat vývoj legislativy a zároveň se v tématu vzdělávat a školit.

Jak již bylo řečeno, téma veřejných zakázek nelze z důvodu své obsáhlosti zkoumat jako celek v bakalářské práci. Vybral jsem tedy okruh zakázek, na které se zaměřím. Okruh byl vybírán s ohledem na mé studijní zaměření, jsem studentem fakulty stavební a oboru Příprava, realizace a

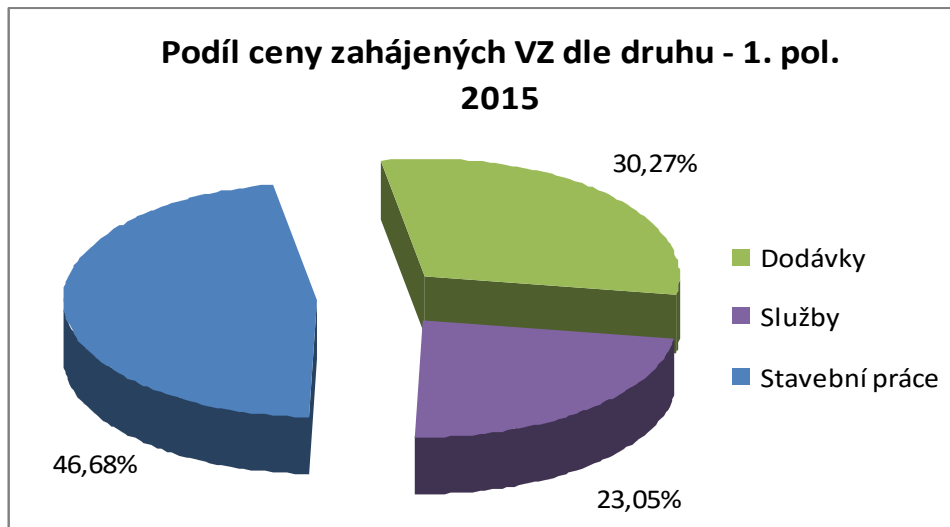
provoz staveb, a zároveň na mojí stavební praxi, kde se věnuji přípravě zakázek.

Tato bakalářská práce se bude zabývat pouze zakázkami: na stavební práce, podlimitní nebo nadlimitní, a zakázkami, které jsou uvedeny ve veřejných statistikách za rok 2015.

Z obrázku 1 je vidět, že nejvíce zakázek se vypisuje na dodávky. Nejvíce financí ovšem jde na stavební práce viz. obrázek 2.

Obr. 1: Podíl zahájených veřejných zakázek dle druhu (převzato z <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocni-zpravy-a-souhrne-udaje-o-verejnych-zakazk/Statisticke-udaje-o-verejnych-zakazkach>)

Obr. 2: Podíl ceny zahájených veřejných zakázek dle druhu (převzato z <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocní-zpravy-a-souhrnné-udaje-o-veřejných-zakázkach/Statisticke-udaje-o-veřejných-zakázkach>)

1.1 Cíle práce

Cílem práce je porovnat zakázky, u kterých byla v zadávacím řízení požadována jistota s ostatními zakázkami. Práce by měla potvrdit nebo vyvrátit teorii, která v praxi často koluje. Ta říká, že u zakázek, kde je požadována jistota, je mnohem menší riziko výskytu nabídek s mimořádně nízkou nabídkovou cenou. Tedy otázka zní: pokud bude požadována jistota, bude nabídková cena v průměru vyšší než u zakázek, kde jistota požadována nebyla?

2. NÁZVOSLOVÍ, DEFINICE A VYBRANÁ PROBLEMATIKA

2.1 Legislativa

V České republice se zadávání veřejných zakázek řídí zejména dvěma zákony. Zákonem č. 137/2006 Sb. – o veřejných zakázkách a zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon).

Gestorem výše uvedených zákonů je Ministerstvo pro místní rozvoj, které jako cíl těchto zákonů uvádí, zajištění hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti nakládání s veřejnými prostředky. Tohoto cíle je dosahováno především vytvářením podmínek pro to, aby smlouvy hrazené z veřejných prostředků byly zadavateli uzavírány při zajištění hospodářské soutěže a konkurenčního prostředí mezi dodavateli (Portál o veřejných zakázkách).

Účelem zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona je komplexně upravit oblast veřejného zadávání v České republice, a to zejména v návaznosti na předpisy práva EU v této oblasti. V souladu s evropskými zadávacími směrnici je veden snahou o vytvoření modernějšího, flexibilnějšího a jednoduššího právního rámce pro veřejné zakázky a koncese (Portál o veřejných zakázkách).

Rozdíl mezi veřejnou zakázkou (zákon č. 137/2006 Sb.) a koncesí (zákon č. 139/2006 Sb.) je následující: U veřejné zakázky je předem stanovena cena nebo způsob tvorby ceny za realizaci zakázky. Koncesionář získává odměnu z poskytování služeb nebo realizace díla (Portál o veřejných zakázkách).

Jelikož všechny řešené zakázky pro účel této práce se řídí zákonem č. 137/2006 Sb. nebude se v této práci nadále Koncesní zákon užívat.

Nejdůležitější věta celého zákona je dle mého uvedená v § 6. věta zní: Zadavatel je povinen při postupu podle tohoto zákona dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Touto větou se musí řídit všichni zadavatelé veřejných zakázek. Je to jediná věta, která se vztahuje na všechny druhy veřejných zakázek, lze jí tedy označit za stěžejní. Pojmy uvedené v § 6 (transparentnost, rovné zacházení, diskriminace), již zákon dále nerozvádí.

2.2 Vymezení zakázek

2.2.1 Stavební práce

Z hlediska mého studijního a pracovního zaměření, jsem se rozhodl, že se vymeším pouze na stavební práce. Zákon č. 137/2006 Sb. – o veřejných zakázkách (dále jen “zákon“) se dělí podle předmětu veřejné zakázky na stavební práce, služby a dodávky.

Specifikace stavebních prací je řešena v § 9 zákona.

(1) Veřejnou zakázkou na stavební práce je veřejná zakázka, jejímž předmětem je:

a) provedení stavebních prací, které se týkají některé z činností uvedených v příloze č. 3,

b) provedení stavebních prací podle písmene a) a s nimi související projektová nebo inženýrská činnost, nebo

c) zhotovení stavby¹⁰), která je výsledkem stavebních nebo montážních prací, případně i související projektové či inženýrské činnosti, a

kteřá je jako celek schopna plnit samostatnou ekonomickou nebo technickou funkci.

(2) Veřejnou zakázkou na stavební práce je též veřejná zakázka, jejímž předmětem je vedle plnění podle odstavce 1 rovněž poskytnutí dodávek či služeb nezbytných k provedení předmětu veřejné zakázky dodavatelem.

(3) Za veřejnou zakázku na stavební práce se považují rovněž stavební práce pořizované s využitím zprostředkovatelských nebo podobných služeb, které zadavateli poskytuje jiná osoba (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Jak se uvádí v písmenu a), činnosti které spadají do stavebních prací, jsou uvedeny v příloze 3. Nebudu zde uvádět všechny činnosti v příloze uvedené, jelikož činností je mnoho a každý jistě intuitivně mnoho z nich dokáže odhalit, aniž by tuto přílohu četl. Pro lepší představu uvedu některé: Příprava staveniště, výstavba dálnic a silnic, letišť a sportovních zařízení, výstavba vodních děl, stavebně montážní práce.

2.2.2 Veřejná zakázka podle výše předpokládané hodnoty

Veřejné zakázky se dle výše předpokládané hodnoty dělí na zakázky: malého rozsahu, podlimitní a nadlimitní. Zde více než jinde platí slova řečena v úvodu o proměnlivosti legislativy. Téměř každý rok se mění hodnota jedné z kategorie. Uvádím tedy hodnoty platné k datu odevzdání práce. Předpoklad této práce je také, že u nadlimitních zakázek nebude mít požadování jistoty takový vliv na výši nabídkové ceny jako u podlimitních zakázek.

Nadlimitní veřejnou zakázkou se rozumí veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota podle § 13 bez daně z přidané hodnoty dosáhne nejméně finančního limitu stanoveného prováděcím právním předpisem pro jednotlivé kategorie zadavatelů, oblasti a druhy veřejných zakázek, případně kategorie dodávek nebo služeb. Tento prováděcí právní předpis stanoví rovněž seznam zboží pořizovaného Českou republikou -

Ministerstvem obrany, pro které platí zvláštní finanční limit, a výši tohoto limitu (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Od 1. 1. 2016 vešel v účinnost nový předpis 393/2015 Sb., který stanovuje limit pro nadlimitní veřejné zakázky. Ten nahradil stávající prováděcí právní předpis NV č. 77/2008 Sb. V tabulce 1 je pro nás stěžejní hodnota ve čtvrtém řádku, která se věnuje hodnotě pro stavební práce a činí 142 668 000 Kč bez DPH. Tabulka z nového předpisu je uvedena níže.

Tab. 1 : Nové limity pro nadlimitní veřejné zakázky

Druh veřejné zakázky/koncese	Finanční limity platné do 31. 12. 2015	Finanční limity platné od 1. 1. 2016
veřejné zakázky na dodávky a služby zadávané Českou republikou a státními příspěvkovými organizacemi	3 395 000 Kč	3 686 000 Kč
veřejné zakázky na dodávky a služby zadávané územně samosprávnými celky, jejich příspěvkovými organizacemi, jinými právními osobami dle § 2 odst. 2 písm. d) zákona, a dotovanými zadavateli	5 244 000 Kč	5 706 000 Kč
veřejné zakázky na dodávky a služby zadávané sektorovými zadavateli	10 489 000 Kč	11 413 000 Kč
veřejné zakázky na stavební práce	131 402 000 Kč	142 668 000 Kč
koncese na stavební práce	131 402 000 Kč	142 668 000 Kč

Převzato z: (<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=85384&nr=393~2F2015&rpp=15#local-content>)

Podlimitní veřejnou zakázkou se rozumí veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota činí v případě veřejné zakázky na dodávky nebo veřejné zakázky na služby nejméně 2 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty nebo v případě veřejné zakázky na stavební práce nejméně 6 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty a nedosáhne finančního limitu nadlimitní veřejné zakázky, uvedeného v tabulce 1. (Parlament České republiky, 2006)

Veřejnou zakázkou malého rozsahu se rozumí veřejná zakázka, jejíž předpokládaná hodnota nedosáhne v případě veřejné zakázky na dodávky nebo veřejné zakázky na služby 2 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty nebo v případě veřejné zakázky na stavební práce 6 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Zákon popisuje výjimkové případy, kdy zadavatel není povinen zadávat zakázku dle zákona. Tyto případy nebudou brány zřetel a budou odfiltrovány ze statistického souboru. Výjimky jsou uvedeny v § 18 zákona. Této práci se nejvíce týká odstavec (5), kde se za výjimkový případ udávají zakázky malého rozsahu.

2.2.3 Dynamický nákupní systém

Dle zákona se za dynamický nákupní systém považuje elektronický systém pro pořízování běžného a obecně dostupného zboží, služeb nebo stavebních prací, který je časově omezený a otevřený po celou dobu svého trvání všem dodavatelům, kteří splní podmínky pro zařazení do dynamického nákupního systému a podají předběžnou nabídku (Zákon č. 137/2006 Sb.). U zadávání stavebních prací se v praxi nejčastěji soutěží malířské, natěračské a podlahářské práce. Problém ovšem nastává s použitím jistoty. Zákon totiž tuto možnost u zavedení dynamického nákupního systému vylučuje.

2.3 Předpokládaná hodnota VŘ a její stanovení

Předpokládaná hodnota veřejné zakázky je zcela zásadní informací o veřejné zakázce. A to z několika důvodů. Zadavatel si díky ní může připravit finanční obnos, který bude potřeba na zakázku vynaložit. Dále se dle předpokládané hodnoty zakázka určí jako malého rozsahu, podlimitní nebo nadlimitní. Svou roli hraje i ve výběru druhu zadávacího řízení.

Předpokládanou hodnotou veřejné zakázky se dle zákona rozumí zadavatelem předpokládaná výše peněžitého závazku vyplývající z plnění veřejné zakázky, který je zadavatel povinen stanovit pro účely postupu v zadávacím řízení před jeho zahájením. Při stanovení předpokládané hodnoty je vždy rozhodná cena bez daně z přidané hodnoty (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Předpokládanou hodnotu stanoví zadavatel v souladu s pravidly stanovenými v zákoně a na základě údajů a informací o zakázkách stejného či podobného předmětu plnění; nemá-li zadavatel k dispozici takové údaje, stanoví předpokládanou hodnotu na základě údajů a informací získaných průzkumem trhu s požadovaným plněním, popřípadě na základě údajů a informací získaných jiným vhodným způsobem. Pro stanovení výše předpokládané hodnoty je rozhodný den odeslání oznámení či výzvy o zahájení zadávacího řízení k uveřejnění (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Rozeberme si stanovení předpokládané hodnoty detailněji. Stanovit hodnotu veřejné zakázky pomocí údajů a informací o podobné zakázce je u zakázek na stavební práce značně obtížné. Nejlépe to lze demonstrovat u novostaveb nebo u rekonstrukcí. U těchto typů stavebních prací unikátnost dané stavby naprosto brání zobecnění. Unikátnost tkví zejména v materiálové základně a technickém řešení. Mezi další důležité faktory lze zařadit umístění a přístup stavby. Na tom závisí staveništní přesuny hmot, nasazení techniky a mimostaveništní doprava. Je tedy často nevhodné pouze na základě podobné stavby či obdobné rekonstrukce určit výši ceny zakázky. U novostaveb a většiny rekonstrukcí bych tedy využil jen této metody zavrhl. Situace je ovšem jiná u staveb, kde je minimální počet činností (řemesel). U těchto typů staveb bych naopak tento způsob doporučil. V současnosti je značná část veřejných zakázek tvořena zakázkami, které řeší úspory energií. Zejména zateplení obvodového pláště (obálky). U těchto staveb je již v praxi zaveden nepsaný ceník, který část stavebních firem dodržuje. Cena za práci na celý zateplovací systém včetně lišt se pohybuje okolo 380 Kč/m². K tomu lze snadno dopočítat cenu za materiál, lešení a přidat adekvátní zisk a režie. Takto jednoduše by mohl zadavatel stanovit

předpokládanou hodnotu veřejné zakázky. Čím více činností bude na stavbu zapotřebí, tím více bych tento způsob nedoporučoval. I u staveb na zateplení se může vyskytnout mnoho řemesel, které následně brání jednoduchému určení ceny a je potřeba zvolit jiný způsob. Zejména se jedná o následující řemesla: zámečníci, truhláři, izolatéři, instalatéři, topenáři. Další ukázka tzv. monočinnostních zakázek, kde by šel tento způsob aplikovat jsou zakázky na: malířské práce, natěračské práce a výměnu podlahových krytin.

Stanovení hodnoty pomocí průzkumem trhu. Tento způsob je výhodné používat jako doplňkový. Stačí nalézt zakázku podobného plnění a zjistit, jak se pohybovaly nabídkové ceny. Dle této informace poté lze upravit cenu.

Metoda spočívající v získání informací jiným vhodným způsobem. Tato metoda je zdaleka nejpoužívanější. Abychom pochopili proč, je potřeba nahlédnout na bod b) odstavce (4) paragrafu 44 zákona a na předpis č. 230/2012 Sb. (vyhláška, kterou se stanoví podrobnosti vymezení předmětu veřejné zakázky na stavební práce a rozsah soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr). Zákon říká, že každý zadavatel musí v zadávací dokumentaci dodat: soupis stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem, a to rovněž v elektronické podobě (Zákon č. 137/2006 Sb.). Specifikaci soupisu stavebních prací a výkazu výměr uvádí předpis č. 230/2012.

Soupis stavebních prací je: soupis stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem, a to rovněž v elektronické podobě (Předpis č. 230/2012 Sb.). Soupis stavebních prací je tedy sestaven z položek. Každá položka musí obsahovat pořadové číslo, číselné zatřídění (může a nemusí být použita cenová soustava např.: ÚRS), popis položky, měrnou jednotku, množství a výkaz výměr.

Výkazem výměr se rozumí vymezení množství stavebních prací, konstrukcí, dodávek nebo služeb s uvedením postupu výpočtu celkového

množství položek soupisu prací. Postup výpočtu celkové výměry je uveden s popisem odkazujícím na příslušnou grafickou nebo textovou část dokumentace tak, aby umožnil kontrolu celkové výměry. Výkaz výměr dané práce, materiálu nebo konstrukce, který se vztahuje k více položkám soupisu, může být uveden jednou a u dalších položek může být uvedena výměra pouze odkazem (Předpis č. 230/2012 Sb.).

V praxi se vytvoření soupisu stavebních prací s výkazem výměr zadává projektantovi, který zpracovává výkresovou dokumentaci stavby. Ten nejčastěji využije softwarů k tomu určených. Tyto softwary současně se soupisem prací a výkazem výměr vytváří i rozpočet (ocení jednotlivé položky). Zadavatel tedy obdrží kontrolní rozpočet a soupis stavebních prací s výkazem výměr. Jediný rozdíl v těchto dokumentech je vyplněná jednotková cena u kontrolního rozpočtu. Soupis bývá nejčastěji vytvořen v cenových soustavách ÚRS a RTS.

Cenových soustav je několik, ještě existuje například cenová soustava pro dopravní stavby (od firmy Valbek, dnes IBR data), existuje i soustava Callida, která již není aktualizována atd. V podstatě většina dodavatelů softwarů pro kalkulace a rozpočtování má vlastní cenovou soustavu. Každá z firem používá jiný kalkulační vzorec (liší se především sazbami režii a zisku), dále jiné ceny zdrojů - tzn. sazby Sh, Nh i ceny materiálů. Proto je výsledek rozpočtu, tzn. náklady na stavební objekt, různý při použití různých softwarů, jejich databází a cenových soustav.

Díl:	2	Základy a zvláštní zakládání			0,00		
274 31 Beton základových pasů prostý							
274 31-3 prostý							
13	274313621R00	...z betonu C 20/25	m3	127,22375		0,00	801-1 RTS
D1.01.01-102, D1.01.01-201-204 :							
Mezisoučet							
0,75*0,5*(14,34+1,49+15,86*3+33,07+13,67*4+6,64+8,79+2,0+9,81*2)				70,57875			
Mezisoučet				70,57875			
0,75*0,4*(1,0+5,85+6,2*2+11,4+5,8*2+10,25+3,65)				16,84500			
Mezisoučet				16,84500			
0,4*0,5*(8,5+15,86+1,9+2,03)				5,65800			
Mezisoučet				5,65800			
0,4*0,4*(1,0+3,0+5,6*2+11,4)				4,25600			
Mezisoučet				4,25600			
0,6*0,5*(14,07*2+15,86*4+5,64)				29,16600			
Mezisoučet				29,16600			
0,6*0,4*3,0				0,72000			
274 32 Beton základových pasů železový							
bez výztuže							
14	274321321R00	...z betonu C 20/25	m3	40,79775		0,00	801-1 RTS
D1.01.01-102, D1.01.01-201-204 :							
Mezisoučet							
0,35*0,5*(14,34+1,49+15,86*3+33,07+13,67*4+6,64+8,79+2,0+9,81*2)				32,93675			
Mezisoučet				32,93675			
0,35*0,4*(1,0+5,85+6,2*2+11,4+5,8*2+10,25+3,65)				7,86100			
274 35 Bednění stěn základových pasů							
svislé nebo šikmé (odkloněné), půdorysné přímé nebo zalomené, stěn základových pasů ve volných nebo zapažených jámách, rýhách, šachtách, včetně případných vzpěr,							

Obr.3: Ukázka soupisu prací s výkazem výměr I. (převzato z https://ezak.fnbrno.cz/document_download_4842.html)

Díl:	740	Horkovodní přípojka				
89	vlastní	předizolovaná ocelová plášťová trubka s PE-HD s izolací PUR 1x zesílená DN50/140 s detekčními vodiči L=6m vč.montáže	ks	6,00		
90	vlastní	předizolovaný ocelový plášťový oblouk 1x1m-90° s PE-HD s izolací PUR 1x zesílený DN50/140 s detekčními vodiči vč.montáže	ks	4,00		
91	vlastní	Potrubí ocelové závitové bezešvé běžné nízkotlaké 60,3x2,9, vč. montáže a nátěru potrubí	m	6,00		
92	vlastní	uzavírací kulový kohout přivařovací DN2" PN25	ks	4,00		
93	vlastní	vypouštěcí kulový kohout přivařovací DN1/2" PN25	ks	4,00		
94	vlastní	trubkový oblouk K3 pr.60,3x2,9	ks	4,00		
95	vlastní	Chránička datového kabelu z PE-HD40	m	18,00		
96	vlastní	Tlaková zkouška potrubí horkovodní přípojky vč.proplachu a revize	hod	16,00		
97	vlastní	zhotovení odbočky DN50 na stáv.horkovodu v energokaná	ks	2,00		
98	vlastní	Odstavení horkovodu z provozu, vypuštění a napuštění a uvedení do provozu	hod	8,00		
	Celkem za	740 Horkovodní přípojka				

Obr.4: Ukázka soupisu prací s výkazem výměr II. (převzato z https://ezak.fnbrno.cz/document_download_4842.html)

Zajímavostí u Obr. 3 a Obr. 4 je, že oba dva soupisy pocházejí ze stejné zakázky. Název zakázky zněl : FN Brno - Příklad stavby pracoviště PET/MR k budově Q. Zatímco u Obr. 3 lze soupis prohlásit za dobře čitelný a splňující předpis č. 230/2012 Sb. (jistě byl zpracován v sofistikovaném softwaru) u druhého soupisu (Obr. 4) toto říci nelze. Je jisté, že každý soupis zpracovával jiný projektant. Zejména čísla položek a řádkování stojí za pozornost.

Pro zadavatele není tedy nic jednoduššího než prohlásit cenu, která se rovná ceně kontrolního rozpočtu za předpokládanou hodnotu veřejné zakázky. Jak bude dokázáno dále v této práci, nabídkové ceny se ve většině případů nejčastěji pohybují pod takto určenou cenou a často se ceny liší o desítky procent. Předpokládaná hodnota stanovená z kontrolního rozpočtu by měla být taková, aby se přiblížila skutečným nabídkovým cenám, Bylo by tedy vhodné, aby zadavatel společně s projektantem upravili cenu z kontrolního rozpočtu. Úprava může využít první variantu a tou je porovnání s podobnou stavbou. Tím se může korigovat cena o několik procent. Dále je třeba zahrnout vliv místa stavby, přístup ke stavbě, druh výkopové zeminy apod.

Snaha zadavatele musí být stanovení předpokládané ceny tak aby se co nejvíce blížila následným nabídkovým cenám. K tomu musí vynaložit veškeré úsilí spolu s projektantem, který zpracovává kontrolní rozpočet. Čímž eliminuje následné nepříjemné situace, kdy se ceny některých uchazečů zásadně rozcházejí s cenou zadavatele. Vznikají pochyby a různá podezření o proveditelnosti. Nastává tím situace nepříjemná pro zadavatele, který se musí chovat jako řádný hospodář a pro uchazeče, který musí (v některých případech) dokazovat výši své ceny a dokonce může být za jistých okolností vyřazen. Více se o tomto tématu práce zabývá v kapitole o mimořádně nízkých nabídkových cenách.

2.4. Nepřekročitelná cena, vícepráce

Zadavatel může v zadávací dokumentaci stanovit, že předpokládaná hodnota veřejné zakázky je hodnota nepřekročitelná nebo nejvýše přípustná. Nabídky, které budou obsahovat cenu vyšší, zadavatel poté prohlásí za nepřijatelné. Nepřijatelné nabídky jsou u posouzení nabídek vyřazeny z výběrového řízení. Nepřijatelnými nabídkami jsou nabídky:

- a) nevhodné, kterými jsou nabídky nesplňující požadavky zadavatele na předmět plnění veřejné zakázky,
- b) které nesplnily zadávací podmínky z hlediska jiných požadavků zadavatele než na předmět veřejné zakázky,
- c) u kterých uchazeč neprokázal splnění kvalifikace,
- d) které jsou v rozporu s platnými právními předpisy,
- e) které obsahují upravené podmínky plnění v rozporu s požadavky zadavatele nebo neodůvodněnou mimořádně nízkou nabídkovou cenou, nebo
- f) které byly podány po uplynutí lhůty pro podání nabídek (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Takové termíny (nepřekročitelná, nejvýše přípustná cena) ovšem nemají v právní teorii žádný význam a v praxi slouží pouze k matení všech zúčastněných. Ve vyspělém světě by se taková situace nazvala paušalizovaným výkazem výměr a cena by byla cenou paušální. Využití paušalizovaného výkazu výměr může být u některých projektů vhodné. Musí se však počítat s vyšší cenou, rizika musí být stranám alokována (přidělena) účelným a transparentním způsobem (rozhodně to tedy neznámá, že se cena nemůže změnit). Dokumentace pro provádění stavby i soupis prací musejí být řádně připraveny, doba na přípravu nabídky musí být dostatečná a nesmí jít o projekty s těžko ocenitelnými riziky (jako jsou rozsáhlé stavební práce, rekonstrukce, výstavba v podzemí nebo výstavba liniových staveb).

Jestli se ovšem cena změní nebo nezmění, bude stejně záviset především na překvapeních, která konkrétní zakázka přinese (Klee Lukáš,2016).

Například zadavatel své předpoklady takto paušalizuje a vymezí na zpracování nabídky uchazečům jen dva měsíce. Jde o zakázku, která obsahuje rozsáhlé stavební práce a hlubinné založení. Do smlouvy zadavatel dále napíše, že zhotovitel nese geotechnické riziko (dokáže ocenit a předpokládat všechna překvapení v zemi) a že zadání (i geotechnické riziko a projektovou dokumentaci objednatele) jako zkušený zhotovitel přezkoumal a že má tedy povinnost předpokládat veškeré teoretické nedostatky a nejistoty ve své ceně. Něco takového ovšem není prakticky možné a zhotovitelem proveditelné. Zhotovitelé však takovéto smlouvy běžně podepisují. Mnohdy jim nic jiného nezbyvá (Klee Lukáš,2016).

Zmíněný postup přináší ještě jeden zásadní problém. Takovéto smluvní konstrukce jsou ve vyspělém světě (např. v Německu, Rakousku, USA) na veřejné zakázce většinou neplatné. Argumentací soudců pak je, že je to v rozporu s dobou vírou, poctivým obchodním stykem a že to zapříčiňuje netransparentnost veřejné zakázky. Stejné principy jsou však zavedeny i v novém občanském zákoníku ČR – speciálně u smluv, kde nedochází k jednání o podmínkách smlouvy, tedy typicky u veřejných zakázek. České soudy by proto měly tato ustanovení vykládat obdobně, na což si budeme muset, vzhledem k neexistující judikatuře, nějakou dobu počkat. Proti netransparentnosti takové zakázky by měl zasáhnout i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, protože transparentnost je významným principem veřejného zadávání. To však není jediná slabina. Objednatel i zhotovitel, kteří tento přístup akceptují, se totiž nemohou chovat racionálně (Klee Lukáš,2016).

Jak může být při takto nastavené smlouvě zadavatel motivován k odpovědnosti, k dobré přípravě projektu a k výběru dobrého projektanta a dobrého dozoru? Neodradí taková smlouva některé uchazeče? Například ty nejlepší a nejpoctivější? Jak má zhotovitel neznámé budoucí komplikace

(riziko) ocenit? Jestliže takové riziko nelze ocenit, jak může zadavatel vybrat transparentně vítěze soutěže na základě nejnižší ceny? Nepovede neoceněné riziko k mimořádně nízké nabídkové ceně? Jak ji zadavatel při takto netransparentně připraveném zadání pozná? Zahrne-li projektant do projektové dokumentace „rezervy“ nebo zhotovitel do nabídkové ceny náhodně určenou rizikovou přírážku, je připravené zadání hospodárné z hlediska daňového poplatníka? Jaké budou následky takto ošetřeného rizika? Jak budou strany postupovat při realizaci díla, když budou stejně nuceny komplikace a odchylky řešit, ale jelikož smlouva „si hraje“ na to, že problémy nevzniknou, nemají daná pravidla, jak postupovat? Nemůže mít neoceněné riziko negativní vliv na kvalitu díla? Nemůže to být ideální prostředí pro korupci? Je snadné si domyslet odpovědi. Tento přístup je dlouhodobě celospolečensky patologický a nebezpečný, vede k neefektivnímu zadávání projektů, negativnímu narušení realizace projektu, neúčasti svědomitých a schopných zhotovitelů ve výběrovém řízení (případně k jejich velkým rizikovým přírážkám), k zadání zakázky uchazeči, který nedokáže správně ocenit rizika nebo v tomto směru neuspěje, nízké kvalitě díla a zpoždění při realizaci, vzájemné nedůvěře mezi stranami, které se pak navzájem nerespektují, spekulacím a sporům mezi objednatelem a zhotovitelem, případně k předčasnému ukončení zakázek (Klee Lukáš,2016).

Podobným způsobem se pak zneužívají i tzv. projekty design-build (v tomto případě zhotovitel dílo projektuje i staví) a můžeme se v ČR setkat s demagogickými politickými prohlášeními:„Použijeme design-build a nebudou vícepráce“. Autor těchto výroků zcela jistě neví, co to je design-build a jistě též neví, co si představit pod pojmem vícepráce. Ani já nevím, co termín vícepráce znamená. Tento pojem totiž žádný jasný význam nemá. Jde o hantýrku, kterou bohužel v českém prostředí, které nemá standardy, a tím ani správné pojmy, využívají dokonce i právníci ve smlouvách a orgány státní správy v oficiálních dokumentech. Paradoxně pak vícepráce je veřejností vnímána jako nekalé zvýšení ceny ovšem z pohledu „českých výkladů“ práva veřejných zakázek při takové české vícepráci ke zvýšení ceny vůbec nemusí dojít, naopak výsledná cena může být i nižší a dílo lepší.

I v takovém případě jsou účastníci českých veřejných zakázek vyšetřováni a pokutováni a stavebnictví kritizováno za podezřelé vícepráce (Klee Lukáš,2016).

V průběhu výstavbového projektu se stávají nečekané věci. Dokumentace neodpovídá zcela přesné realitě, byť byla zpracována dobrým projektantem s řádnou péčí. A třeba i dobře zaplaceným, což se však v ČR stane u veřejné zakázky výjimečně, protože je vybíráme hlavně podle nejnižší ceny. Podloží je například i přes řádný průzkum na některých místech odlišné od předpokladů a musí se zpevnit a předpokládané množství betonu i ocelové výztuže při založení nestačí. Případně byla vyvinuta nová technologie či byla zavedena nová pravidla, neznámá v době před podáním nabídek. Při výstavbě jaderné elektrárny dojde v jiné zemi ke katastrofě a změní se bezpečnostní pravidla. Elektrárna se musí přestavět. Dojde k sesuvu svahu na rozpracované dílo, archeologickému nálezů nebo objevení neznámých rozvodů kanalizace. Může také selhat člověk zaměstnaný investorem a udělat chybu (Klee Lukáš,2016).

Vystrašený český veřejný zadavatel musí zcela neúčelně, neekonomicky a neefektivně v první řadě řešit, zda má zadat změněné práce v nové zakázce, nebo má práce přerušit a vyhlásit zcela nové výběrové řízení na dalšího dodavatele. Nemůže se primárně zabývat nalezením rychlého a levného řešení. Jediný účelný, hospodárný a efektivní postup je většinou jednoduchý – je nutné jednat jako profesionál a co nejrychleji a nejlevněji dílo dokončit s původním dodavatelem, je-li to možné. Nové výběrové řízení nemá logiku. Jde většinou o stále stejnou zakázku, která se ovšem dokončuje za změněných podmínek. Váhání, spory a nové výběrové řízení vyvolá prostoje, nemluvě o problémech ve vztazích, odpovědnostech a zárukách původního a nového dodavatele. Původní zhotovitel musí mít naopak smluvní povinnost dílo dokončit za změněných podmínek samozřejmě za kompenzaci. Jestliže investorův advokát připraví smlouvu bez takového ustanovení, obraťte se při řešení škod na jeho pojišťovnu (Klee Lukáš,2016).

Je v zájmu daňového poplatníka, aby byl investor schopen rychle reagovat a zvolit řešení, které je pro poplatníka výhodné. Za to daňový poplatník veřejného investora platí. To český veřejný investor většinou nedělá. Pravidla veřejných zakázek a strach z kontrolních mechanismů mu to buď neumožní, nebo ho nemotivují k pasivitě (Klee Lukáš,2016).

Příběhy, se kterými se v ČR setkáváme, jsou leckdy neuvěřitelné. Na veškeré odlišnosti zaznamenané v průběhu realizace se totiž podle výkladů práva veřejných zakázek z dílen některých „kutilů“ hledí jako na něco, co by měl zadavatel znova zadat v některé z forem nového výběrového řízení. Hledí se na ně jako na tzv. dodatečnou práci. Dokonce před teprve nedávnou novelou zákona bylo přípustné jen takové odchýlení, které bylo objektivně nepředvídatelné. Nejen že výše popsané není v praxi proveditelné, ale navíc v případě zakázky dotované z EU nebude taková dodatečná práce uhrazena z peněz EU a na dodatečnou práci se pak hledí jako na selhání zadavatele při následných kontrolách, které trestají investory pokutami, což vede ke krácení dotací (Klee Lukáš,2016).

Například stejné dveře umístěné o 10 mm jinde, než bylo v dokumentaci předpokládáno, pak budou dodatečnou stavební prací (českou víceprací). Na dveře , které by bývaly byly na původním místě, se hledí jako na vypuštěné práce. Kubík betonu při výstavbě základové desky (zabudovaný navíc vůči předpokládanému množství v dokumentaci) bude dodatečnou prací. To, že na jiném místě stavby bude množství betonu potřeba méně, už nehraje žádnou roli (Klee Lukáš,2016).

V jiném případě zadání se naskytne příležitost osadit speciální vědecké prostory určené pro výzkum a kultivaci rostlin LED osvětlením místo původně plánovaného osvětlení halogenového, protože v době přípravy projektu a jeho zadání nebyla LED technologie pro takové účely technicky proveditelná a finančně přijatelná. Díky převratnému technologickému pokroku ve vývoji dané technologie však došlo k výraznému snížení

pořizovacích nákladů a obecně k vyšší dostupnosti LED technologie, která je přitom nesrovnatelně levnější v užitku. Každý řádný hospodář logicky musí využít příležitostí a použít technologii novější, pokud se stala pro plánované účely nově dostupnou. V jiných případech je nutné analogové kamery nahradit digitálními kamerami, metalické rozvody optickými rozvody atd. Český veřejný zadavatel obměnu raději neudělá, a v případě, že je natolik odpovědný, že obměnu provede, riskuje roky vysvětlování kontrolním úřadům, vyšetřování policií, pokuty a tím způsobené krácení dotací apod. (Klee Lukáš,2016).

Neodlišuje se, jednal-li někdo v zájmu daňového poplatníka a v dobré víře, nebo naopak neoprávněně zadal původním dodavatelům nové práce, které nebyly nezbytné pro dokončení (například když zadavatel nechal z ušetřených peněz z původní zakázky na mateřskou školu ještě opodál postavit hřiště na tenis). Trestá se ten schopný, který jednal poctivě, stejně jako ten, který skutečně provedl něco nekalého. Např. se trestá i ten, kdo použil zjevně výhodnější technologii nebo jen odstraňoval komplikaci, aby mohl dílo dokončit. Tato absurdní situace vede k tomu, že ten zadavatel, který má tu smůlu, že ho potká komplikovaný výstavbový projekt, se primárně nezabývá účelným, hospodárným a efektivním řešením, ale je například nucen přerušit práce (Klee Lukáš,2016).

Jak se k takovým situacím staví kontrolní mechanismy? Podle některých platí zcela neúčelné, nehospodárné, neefektivní a především nesplnitelné pravidlo, že výstavbový projekt nemůže být jakkoli změněn a že musí být dokončen přesně a stejně podle původní dokumentace. Odchytky nejsou přípustné ani v případech dlouhodobě (několik let) připravovaných a realizovaných projektů, v jejichž průběhu se vždy vyskytnou příležitosti nebo nutnosti je upravit. Správným postupem investora má být podle některých kontrolních institucí nic neměnit, dílo dokončit podle původní dokumentace i s vědomím, že nebude vyhovovat měnícím se potřebám a že nebude efektivní, a následně na čerstvě dokončené dílo vyhlásit další zakázku a

předchozí výdaje znehodnotit provedením nových zásahů do dokončeného díla (Klee Lukáš,2016).

Podívejme se na toto téma z jiného úhlu pohledu. Zamýšlí se některý z kontrolních orgánů státu, kolik stálo daňového poplatníka zastavování staveb, protože nenastaly podmínky tzv. objektivní nepředvídatelnosti? Kolik stálo to, že vystrašení zadavatelé neuměli situace řešit v souladu s výklady zákona o veřejných zakázkách, a upadli proto do naprosté pasivity, což vedlo ke zdržení a odkladům dokončení veřejných zakázek? Kolik stálo s tím spojené právní a související poradenství a zastupování při roky trvajících sporech? Počítá někdo náklady zhotovitele a vliv na konkurenceschopnost a degradaci stavebního odvětví? Spočítal někdo ztracený veřejný prospěch (např. práci vědců ve výzkumném centru, která mohla zajistit nové objevy, užitek lidí z dříve dokončené infrastrukturní stavby)? Spočítal někdo škody při haváriích (mrtví lidé na místních komunikacích, kteří mohli žít, kdyby byly dříve dokončené dálnice)? Kolik stojí prostoje, uskladnění (například špičkového vědeckého vybavení), které je již nakoupeno, ale nemůže být používáno z důvodu, že výstavba je zpomalena pro nesmyslné nastavení systému? O kolik peněz jsme přišli a můžeme přijít kvůli krácení dotací (Klee Lukáš,2016)?

Jako jeden z největších problémů tedy pan Klee vidí přípravu smluv o dílo: „To, co se děje u nás, není běžné. Každý veřejný investor nechává dělat nové a nové smlouvy na každou zakázku, jiným advokátem nebo poradcem, smlouvám nikdo nerozumí a nestaví podle nich, protože to ani podle těchto slepených smluv nejde. Je to úplný nesmysl. Ve vyspělých zemích mají několik typů standardizovaných smluv a ty se používají, většinou ze zákona nebo proto, že jsou respektovány.“ (Klee Lukáš, 2015).

Jako řešení se jeví převzetí standardizovaných smluv FIDIC, které by se užívaly jako vzorové smlouvy. „Neexistuje smlouva pro všechny projekty. Takže se předpokládá, že k obecné části se udělají ještě zvláštní podmínky. Na konci knihy FIDIC je i pomůcka pro jejich tvorbu. A podle ní můžete

smlouvu na místech, kde je to možné, změnit. Například nechcete dávat zálohu, tak článek „záloha“ škrtnete. Mnohé články jsou připraveny pro pohodlí zadavatele. Na mnoha místech můžete smlouvu upřesnit, mít například jiné požadavky na harmonogram, ale neměli byste zásadně měnit povahu smlouvy. Vyškrtnávat ustanovení, která definují základní práva a povinnosti či rozdělují rizika, se nesmí. Pak z toho děláte už jinou smlouvu. Tím porušujete copyright FIDIC, který proti tomu bojuje, protože takové projekty se často nepovedou a kazí pověst federace.“ (Klee Lukáš, 2015).

Problém víceprací má smlouva ošetřena jednoduše. Vychází z principů měření. Oceněný výkaz výměr zhotovitelem se bere hlavně jako oceněné jednotky položek. V praxi to tedy znamená, že během výstavby se průběžně měří jednotlivé úkony (např. množství zabudovaného betonu, spotřebované oceli) a konečná cena za tyto úkony se stanoví jako skutečně naměřená výměra vynásobena jednotkovou cenou, která je zakotvená ve smlouvě a kterou zhotovitel stanovil ve výběrovém řízení.

Jak bylo řečeno, zákon termín vícepráce nezná ani jej nepoužívá. Zákon využívá termín dodatečné stavební práce. Problematikou prací nad rámec oceněného výkazu výměr se zabývají dva paragrafy zákona. Jedná se o paragraf 23 a 99. § 23 pojednává o jednacím řízení bez uveřejnění, což je druh zadávacího řízení. § 99 se věnuje opčnímu právu. Jako první zmíním vybranou část § 23, která se věnuje stavebním pracím.

(7) V jednacím řízení bez uveřejnění může zadavatel zadat veřejnou zakázku na stavební práce nebo veřejnou zakázku na služby rovněž v případě, jestliže jde o:

a) dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby, které nebyly obsaženy v původních zadávacích podmínkách, jejich potřeba vznikla v důsledku okolností, které zadavatel jednající s náležitou péčí nemohl předvídat, a tyto dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby jsou nezbytné pro

provedení původních stavebních prací nebo pro poskytnutí původních služeb, a to za předpokladu, že:

1. dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby budou zadány témuž dodavateli,
2. dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby nemohou být technicky nebo ekonomicky odděleny od původní veřejné zakázky, pokud by toto oddělení způsobilo závažnou újmu zadavateli, nebo ačkoliv je toto oddělení technicky či ekonomicky možné, jsou dodatečné stavební práce nebo dodatečné služby zcela nezbytné pro dokončení předmětu původní veřejné zakázky, a
3. v případě veřejného zadavatele celkový rozsah dodatečných stavebních prací nebo dodatečných služeb nepřekročí 30 % ceny původní veřejné zakázky, nebo

b) nové stavební práce a v případě veřejného zadavatele i o nové služby, spočívající v obdobných stavebních pracích nebo službách, jako v původní veřejné zakázce a odpovídajících původní veřejné zakázce, a to za předpokladu, že

1. nové stavební práce nebo nové služby budou zadány témuž dodavateli,
2. původní veřejná zakázka byla zadána v otevřeném řízení, užším řízení, nebo ve zjednodušeném podlimitním řízení a v případě sektorového zadavatele rovněž v jednacím řízení s uveřejněním; v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti byla původní veřejná zakázka zadána v užším řízení, jednacím řízení s uveřejněním, soutěžním dialogu nebo ve zjednodušeném podlimitním řízení,
3. v zadávacích podmínkách původního zadávacího řízení byla obsažena možnost zadat veřejnou zakázku na nové stavební práce nebo nové služby v jednacím řízení bez uveřejnění,
4. předpokládaná hodnota veřejné zakázky na nové stavební práce nebo nové služby byla zahrnuta do předpokládané hodnoty původní veřejné zakázky a
5. jednacím řízení bez uveřejnění bude zahájeno do 3 let a v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti do 5 let ode dne uzavření

smlouvy na původní veřejnou zakázku; v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti lze zahájit jednací řízení bez uveřejnění i později, pokud je to odůvodněno okolnostmi hodnými zvláštního zřetele (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Druhou zmínku lze nalézt v § 99, který se věnuje využití opčního práva. Dodatečné stavební práce se zde přímo nezmiňují, ale mluví se zde o poskytnutí dalších dodávek.

(1) Opčním právem se rozumí právo zadavatele na poskytnutí dalších dodávek, služeb či stavebních prací, jejichž zadání si zadavatel vyhradil v zadávacích podmínkách původní veřejné zakázky zadávané v otevřeném řízení, užším řízení nebo zjednodušeném podlimitním řízení, a v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti i v soutěžním dialogu. Opční právo je zadavatel oprávněn využít pouze ve vztahu k dodavateli, kterému zadal původní veřejnou zakázku.

(2) Zadat veřejnou zakázku na základě využití opčního práva může zadavatel pouze v jednacím řízení bez uveřejnění; takto však nelze zadat veřejnou zakázku na dodávky. Jde-li o využití opčního práva veřejného zadavatele navazujícího na rámcovou smlouvu uzavřenou s jedním uchazečem, je možné zadat veřejnou zakázku na základě využití opčního práva rovněž postupem podle § 92 odst. 1, a to za předpokladu, že jsou splněny zákonné podmínky.

(3) Zadavatel není oprávněn opčního práva využít, pokud

- a) cena bez daně z přidané hodnoty, kterou by byl povinen uhradit za plnění předmětu veřejné zakázky nebo jeho části při využití opčního práva, převyšuje o více než 30 % předpokládanou hodnotu plnění odpovídající opčnímu právu nebo jeho části, která byla stanovena před zahájením původního zadávacího řízení v zadávacích podmínkách, nebo
- b) cena plnění odpovídající opčnímu právu bez daně z přidané hodnoty činí více než 30 % ceny původní veřejné zakázky.

(4) V nabídce na veřejnou zakázku, při jejímž zadávání si zadavatel vyhradil opční právo, uvádí dodavatel výši nabídkové ceny pouze ve vztahu k těm částem plnění veřejné zakázky, které se netýkají opčního práva, nestanoví-li zadavatel v zadávacích podmínkách jinak.

(5) Zadavatel je při zahájení zadávacího řízení povinen předběžně stanovit dobu využití opčního práva a vymezit základní předmět plnění veřejné zakázky týkající se opčního práva (Zákon č. 137/2006 Sb.).

II.1.1) Název přidělený zakázce ?			
RPS Jičín, Husova - III. etapa (2. část) - dodatečné stavební práce 1			
II.1.2) Druh zakázky a místo provedení stavebních prací, místo dodávky nebo plnění* ? (vyberte pouze jednu kategorii-stavební práce, dodávky nebo služby-ktará nejlépe odpovídá konkrétnímu předmětu zakázky nebo nákupu(ů))			
☒ Stavební práce		☐ Dodávky	
☒ Provádění ☐ Projekt a provádění ☐ Provádění stavebních prací jakýmkoliv prostředky v souladu s požadavky stanovenými veřejným zadavatelem		☐ Koupě ☐ Nájem ☐ Koupě najaté věci ☐ Koupě na splátky ☐ Kombinace uvedeného	
		☐ Služby Kategorie služeb č. ? <input type="text"/> <i>Pro kategorie služeb viz příloha C1</i> V případě zakázky na kategorie služeb 17 až 27 – viz příloha C1 – souhlasíte se zveřejněním tohoto oznámení? ? ☐ Ano ☐ Ne	
Hlavní místo provádění stavebních prací, místo dodání nebo plnění ?			
ul. U Stadionu, ul. Kosmonautů, Jičín, kraj Královéhradecký			
Kód NUTS ?	<input type="text" value="CZ052"/>	Kód NUTS ?	<input type="text"/>
Kód NUTS ?	<input type="text"/>	Kód NUTS ?	<input type="text"/>
II.1.3) Informace o rámcové smlouvě nebo dynamickém nákupním systému (DNS) ?			
☐ Oznámení se týká uzavření rámcové smlouvy ☐ Oznámení se týká zakázky (zakázek) zadávaných v dynamickém nákupním systému (DNS)			

II.1.4) Stručný popis zakázky nebo nákupu(ů)*

Předmětem plnění této veřejné zakázky jsou dodatečné stavební práce, které nebyly obsaženy v původních zadávacích podmínkách, které nebyly ve smlouvě sjednány. Potřeba dodatečných stavebních prací vznikly v důsledku objektivně nepředvídaných okolností. Tyto dodatečné stavební práce jsou nezbytné pro další průběh a dokončení stavby a nemohou být technicky nebo ekonomicky odděleny od původní veřejné zakázky.

II.1.5) Společný slovník pro veřejné zakázky (CPV)

	Hlavní slovník	Doplnkový slovník (je-li to relevantní)	
Hlavní předmět*	45321000-3		
Další předměty	45261210-9		
	45421130-4		
	45214200-2		

II.1.6) Informace o Dohodě o veřejných zakázkách (GPA)

Na zakázku se vztahuje Dohoda o veřejných zakázkách (GPA)

Ano Ne

II.2.1) Celková konečná hodnota zakázky či zakázek

(Uveďte prosím číselně pouze celkovou konečnou hodnotu, včetně všech zakázek, částí zakázek, obnovení a opcí. Informace o jednotlivých zakázkách prosím uveďte v oddíle V.Zadání zakázky)

	Bez DPH	Včetně DPH	Sazba DPH (%)
Hodnota	☐	☒	při <input type="text"/>
Měna			
nebo			
Nejnižší uvažovaná nabídka	☐	☐	při <input type="text"/>
Nejvyšší uvažovaná nabídka			
Měna			

Obr. 5: Příklad formuláře na dodatečné stavební práce (převzato z <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/cs/Form/Display/616528>)

Shrnou-li se všechny informace o vícepracích, je nutné říci, že legislativa je v tomto ohledu žalostná. Lidově se dá říci, že klade klacky pod nohy všem účastníkům zakázky. Pro investora jsou vícepráce nepříjemné, jelikož musí pracně zadávat novou zakázku, což je administrativně náročné, zvláště pokud se vypisuje několik dodatečných prací na jedné zakázce. Veřejnost považuje dodatečné práce za korupční prostředí, investor je pod tlakem a musí zdůvodnit, proč vypisuje novou zakázku a proč tyto práce nebyly obsaženy v zakázce původní. Pokud by investor na vícepráce novou

zakázku nevypsal a zaplatil by jejich výši přímo zhotoviteli, vystavil by se obrovskému riziku. Investor je tedy nucen k alibismu. Dobře tento alibismus dokumentuje Obr. 5, kde je vidět formulář vypsaný na dodatečné stavební práce v hodnotě 16 507 Kč bez DPH. Než se zakázka administrativně vypíše, může být stavba pozastavena, pozastavení stavby je noční můrou dodavatele i investora. Dodavatel najednou nemůže využít pracovníky a musí jim najít jinou práci nebo je platit dále i za nečinnost. Tím se dostává do finančního a časového tlaku. Investorovi zase hrozí sankce z EU, pokud je zakázka hrazena z fondů. Dodavatel má ovšem limit na dodatečné práce pouze 30 % z hodnoty původní zakázky. Nastal-li by případ překročení této hranice je investor v pasti. Legislativa mu nedává žádné prostředky jak pokračovat. Nezbude mu tedy než vyhlásit nové výběrové řízení na nového dodavatele. Tento absolutně neefektivní způsob naprosto ničí výstavbovou část projektu. Sepsání nové zadávací dokumentace, provedení výběrového řízení a vyhodnocení nabídek může způsobit zastavení stavby na několik měsíců. Momentální stav je tedy naprosto nevyhovující! Momentální stav je drahý, dlouhý a neefektivní. Nutno říci, že garant zákona Ministerstvo pro místní rozvoj není se současnou situací spokojen a v novele zákona se chystá podmínky zlepšit. Dokud ovšem novela nebude oficiálně přijata všemi orgány, nemá cenu se jí zabývat. Mnohem jednodušší a komplexnější řešení nachází JUDr. Lukáš Klee, Ph.D.,LL.M.,MBA ve vytvoření standardizovaných smluv (např.: FIDIC), které již předem počítají s tím, že během realizace projektu bude nutné provést změny. Tyto smlouvy mají léty prověřené nástroje jak účinně řešit dodatečné práce nebo nutné změny projektu. Zároveň jsou podmínky rovné pro obě strany. Nikde není řečeno, že ČR musí převzít zrovna smluvní podmínky FIDIC. Problém může nastat, pokud ČR přijme standardizované smlouvy, které si vytvoří sama (tzv. česká střední cesta). Nejsnadnější variantou se tedy jeví přebrání funkčních a prověřených smluv.

2.5. Mimořádně nízká hodnota veřejné zakázky

Další důležitou součástí této práce jsou mimořádně nízké nabídkové ceny. I v tomto případě je zákon impotentní. Nutno dodat, že ne tak jako u víceprací. Nízká cena je zejména rizikem pro investora, který se pak právem

může obávat o dodržení kvality. O to důslednější poté musí být práce stavebního dozoru, který musí přísně sledovat technologii provádění. Co je ovšem v současnosti největší problém veřejných zakázek je okrádání subdodavatelů. To spočívá zejména v nepřiznání všech položek soupisu prací, snížení výměry, pozdržení plateb, zádržném, požadování dodatečných slev. Ve výsledku na mimořádně nízkou cenu doplatí drobní subdodavatelé, kteří ačkoliv svojí práci vykonávají řádně, jsou zhotovitelem v lepším případě připraveni o zisk v horším případě zlikvidováni. Stát rozhodně nesmí mít zájem o to, aby firmy krachovaly. Nejen že se zaměstnanci stanou nezaměstnanými, ale majitelé firem mají často dluhy, které jim po několik let značně ubírají kvalitu života a nezřídka kdy končí lidským neštěstím. Stát může komplikovaně ovlivnit vztahy mezi zhotovitelem a jeho subdodavatelem, ale rozhodně může učinit prevenci v odmítnutí mimořádně nízké nabídkové ceny.

Není od věci zmínit se o hodnotících kritériích. V praxi je obrovsky slyšet kritiku zástupců firem, ohledně kritéria nejnížší nabídkové ceny. V současnosti zákon připouští dvě varianty, ekonomickou výhodnost nabídky nebo nejnížší nabídkovou cenu. Hodnotící kritérium nejnížší nabídkové ceny je zřejmé. Ekonomická výhodnost nabídky již tak jasná není.

(4) Rozhodne-li se zadavatel pro zadání veřejné zakázky podle základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, stanoví vždy dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala vztah užitné hodnoty a ceny. Dílčí hodnotící kritéria se musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky. Mohou jimi být zejména nabídková cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí, vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením a osob se ztíženým přístupem na trh práce, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení. Dílčími hodnotícími kritérii mohou být také organizace, kvalifikace a zkušenosti osob zapojených do realizace veřejné zakázky, pokud mají významný dopad na její plnění. Dílčím

hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky.

(5) Je-li základním hodnotícím kritériem ekonomická výhodnost nabídky, musí zadavatel jednotlivým dílčím hodnotícím kritériím stanovit váhu, kterou vyjádří v procentech, nebo stanoví jiný matematický vztah mezi dílčími kritérii. Stanovená váha může být u jednotlivých dílčích hodnotících kritérií shodná.

(6) Zadavatel uvede dílčí hodnotící kritéria a jejich váhu v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení, popřípadě ve výzvě k podání nabídky v užším řízení či v jednacím řízení s uveřejněním nebo ve výzvě k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění, popřípadě ve výzvě k potvrzení zájmu o účast nebo v dokumentaci soutěžního dialogu.

(7) Jestliže zadavatel není objektivně schopen stanovit váhu dílčích hodnotících kritérií, uvede dílčí hodnotící kritéria v sestupném pořadí podle významu, který jim zadavatel přisuzuje (Zákon č. 137/2006 Sb.).

Rozhodne-li se zadavatel pro kritérium ekonomické výhodnosti nabídek, měl by upřednostnit kritéria, která jsou snadno vyčíslitelná. Snadno vyčíslitelnými kritérii mohou být poskytnutí záruky, doba výstavby, cena. V opačném případě se vystavuje snadnému napadnutí na netransparentnost výběrového řízení. Většina zástupců stavebních firem se domnívá, že hlavním kritériem by měl být poměr mezi cenou a kvalitou. Osobně tento názor nezastávám. Kvalita musí být jasně specifikována v zadávací dokumentaci a ve smlouvě o dílo. Je pak na dozoru investora, aby na požadovanou kvalitu díla dohlížel. Nejlepším kritériem, které je běžně užíváno i ve vyspělých státech je nejnižší nabídková cena.

Vraťme se nyní k mimořádně nízkým cenám, které uchazeči často ve výběrových řízeních podávají. Definice takové ceny v zákoně není zakotvena. Jde tedy pouze o subjektivní názor hodnotící komise označit

nabídkovou cenu za mimořádně nízkou. Zákon nikterak nestanovuje hladinu mimořádně nízké ceny (dále už jen „nízká cena“). Zde ovšem není na místě kritika zákona. Jak vytvořit obecně platné pravidlo pro stanovení nízké ceny? Velmi těžko. Variantu řešení předkládá Ing. Vrbka.

Zadavatel může jako podpůrný argument vypočítat průměrnou hodnotu všech podaných nabídek. Za předpokladu, že všichni dodavatelé zpracovali nabídkovou cenu tak, aby jejich nabídka byla tou nejhodnější, a odstranili z nabídkové ceny většinu rezervních složek a rizik, vyjadřuje se průměrná hodnota statisticky objektivní veličinou, která určuje, kde leží optimální cena veřejné zakázky. Poté následuje věcná úvaha zadavatele, jakých odchylek nejnižší nabídková cena či ceny dosahují ve vztahu k předpokládané hodnotě a k průměrné hodnotě všech nabídek, a jsou-li tyto odchylky větší než 30 % od předpokládané hodnoty a větší než 15 % od průměrné hodnoty všech nabídek, pak takovouto cenu lze bez obav označit za mimořádně nízkou. Poté musí být všechny mimořádně nízké nabídkové ceny podrobně přezkoumány a zadavatel následně v žádosti o jejich zdůvodnění popíše vady či odchylky, na které při přezkoumání narazil. Ty si nechá odůvodnit, přičemž nesmí zapomenout na zákonný (povinný) obsah žádosti (Vrbka, I.P.,2016).

Jednoduché by bylo určit mimořádně nízkou hodnotu na základě poměru předpokládané hodnoty a nabídkové ceny. Vzhledem k variantním řešením stanovení předpokládané hodnoty, které zákon umožňuje, je tento způsob nedokonalý. Možností by bylo sjednotit způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky v jedné cenové soustavě. Ovšem zatím není taková soustava, která by postihla všechny profese dokonale. Společnosti produkující rozpočtové softwary by se musely složitě na tuto soustavu orientovat. Dále projektanti by se museli učit užívat novou soustavu. Nestačilo by pouze rozšířit dnes nejužívanější soustavu ÚRS? Co kdyby se určila hranice nízké hodnoty např. o 35 % nižší než předpokládaná hodnota určená v cenové soustavě ÚRS? Upravovali by pak uchazeči své nabídky, tak aby jejich cena byla jen těsně pod touto hranicí?

Pro další závěry je třeba citovat zákon k lepšímu porozumění.

(1) Při posouzení nabídek uchazečů z hlediska splnění zadávacích podmínek a v případě použití elektronické aukce po jejím ukončení posoudí hodnotící komise též výši nabídkových cen ve vztahu k předmětu veřejné zakázky. Jestliže nabídka obsahuje mimořádně nízkou nabídkovou cenu ve vztahu k předmětu veřejné zakázky, musí si hodnotící komise vyžádat od uchazeče písemné zdůvodnění těch částí nabídky, které jsou pro výši nabídkové ceny podstatné; zdůvodnění musí být uchazečem doručeno ve lhůtě 3 pracovních dnů ode dne doručení žádosti uchazeči, pokud hodnotící komise nestanoví lhůtu delší. Hodnotící komise může na žádost uchazeče tuto lhůtu prodloužit nebo může zmeškání lhůty prominout.

(2) Hodnotící komise může vzít v úvahu zdůvodnění mimořádně nízké nabídkové ceny, jestliže je tato cena zdůvodněna objektivními příčinami, zejména

- a) ekonomickými aspekty konstrukční metody či technologie, výrobního procesu nebo poskytovaných služeb,
- b) objektivností technického řešení nebo výjimečně příznivými podmínkami, které má uchazeč k dispozici pro provedení stavebních prací nebo poskytnutí dodávek či služeb,
- c) originalitou stavebních prací, dodávek nebo služeb,
- d) souladem s předpisy týkajícími se ochrany zaměstnanců a pracovních podmínek, které jsou účinné v místě provádění stavebních prací, poskytování služeb nebo dodávek, nebo
- e) potenciální možností uchazeče získat veřejnou podporu⁵⁵).

(3) Hodnotící komise může po písemném zdůvodnění mimořádně nízké nabídkové ceny přizvat uchazeče na jednání hodnotící komise za účelem vysvětlení předloženého zdůvodnění. Hodnotící komise odešle uchazeči pozvánku na jednání alespoň 5 pracovních dní před jeho konáním.

(4) Při posouzení mimořádně nízké nabídkové ceny zohlední hodnotící komise písemné zdůvodnění uchazeče i jeho vysvětlení.

(5) Jestliže hodnotící komise shledá, že nabídková cena je mimořádně nízká v důsledku toho, že uchazeč získal veřejnou podporu, může být nabídka vyřazena z tohoto důvodu pouze po konzultaci s uchazečem a za předpokladu, že uchazeč není schopen v dostatečné lhůtě stanovené hodnotící komisí prokázat, že veřejná podpora byla poskytnuta v souladu s právními akty Evropské unie⁵⁵). Jestliže hodnotící komise vyřadí nabídku z tohoto důvodu u nadlimitní veřejné zakázky, informuje zadavatel o této skutečnosti Evropskou komisí.

(6) Neodůvodnil-li uchazeč písemně mimořádně nízkou nabídkovou cenu ve stanovené lhůtě, nedostavil-li se k podání vysvětlení nebo posoudila-li hodnotící komise jeho zdůvodnění jako neopodstatněné, musí být nabídka vyřazena. Ustanovení § 76 odst. 6 se použije obdobně (Zákon č.137/2006 Sb.).

Jak je vidět, veškerou zodpovědnost nese hodnotící komise. Je čistě na ní, zda nabídkovou cenu určí jako nízkou cenu. Na zákonu je pozitivní, že komise musí takovou nabídku vyřadit, tedy za předpokladu, že uchazeč nezdůvodní nebo nezdůvodní uspokojivě svou cenu. Samozřejmě je zde vždy riziko napadnutí takového úkonu a možné průtahy výběrového řízení.

Riziko mimořádně nízké hodnoty je větší u podlimitních zakázek. Jako prevence zde může sloužit poskytnutí jistoty, která může odradit ekonomicky slabší firmy, které z nedostatku práce zkouší jakýmkoliv způsobem zakázku získat. Další prevencí by bylo zařadit do seznamu firem, které mají zákaz zúčastnit se výběrových řízení na státní zakázky, firmy které si neplní finanční závazky se svými subdodavateli. Systém by fungoval, tak že subdodavatel by oznámil a dokázal na úřadu (např. ÚOHS), že zhotovitel neplní smluvní podmínky v hrazení faktur. Zhotovitel by dostal pokutu, musel

by uhradit své pohledávky a na určitou dobu by byl připraven o možnost ucházet se o veřejné zakázky.

Největším problémem nízké ceny je tedy chybějící pravidlo k její určení, které zákon nestanovuje. Je tedy nutné, aby se hodnotící komise zachovala maximálně zodpovědně a podezřelé ceny si nechat vysvětlit a citlivě posoudit zdůvodnění takové ceny. Výše jsou nastíněny některé možnosti k určení nízké ceny a některé preventivní kroky. Pokud je některá cena výrazně nižší než ostatní nabídkové ceny, automaticky to neznamena, že uchazeč takovou zakázku nemůže kvalitně provést a získat patřičný zisk. Je tedy na odpovědnosti komise vést dialog s uchazečem a důkladně nabídku podrobit zkoumání.

2.6. Jistota

(1) Zadavatel může u veřejné zakázky v oznámení otevřeného řízení, užšího řízení, jednacího řízení s uveřejněním, zjednodušeného podlimitního řízení nebo soutěžního dialogu požadovat, aby uchazeči k zajištění plnění svých povinností vyplývajících z účasti v zadávacím řízení, poskytli jistotu. Jistotu nelze požadovat při zavedení dynamického nákupního systému. Výši jistoty stanoví zadavatel v absolutní částce ve výši do 2 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky nebo do 5 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky, jestliže v zadávacím řízení bude použita elektronická aukce. Jistotu poskytne uchazeč formou složení peněžní částky na účet zadavatele (dále jen „peněžní jistota“), nebo formou bankovní záruky nebo pojištění záruky^{53a}).

(2) Jistotu uvolní zadavatel uchazeči,
a) jehož nabídka byla vybrána jako nejvhodnější nebo s nímž bylo možno uzavřít smlouvu podle § 82 odst. 4, do 5 pracovních dnů po uzavření smlouvy,

b) jehož nabídka nebyla vybrána jako nejvhodnější a nebylo s ním možno uzavřít smlouvu podle § 82 odst. 4, do 5 pracovních dnů po odeslání oznámení o výběru nejvhodnější nabídky podle § 81 odst. 3 či jeho uveřejnění podle § 81 odst. 4,

c) který byl ze zadávacího řízení vyloučen, do 5 pracovních dnů po odeslání oznámení o vyloučení,

d) pokud bylo zadávací řízení zrušeno, do 5 pracovních dnů po odeslání oznámení o zrušení zadávacího řízení podle § 84 odst. 8.

(3) Peněžní jistotu je zadavatel povinen uvolnit včetně úroků zúčtovaných peněžním ústavem.

(4) Podal-li uchazeč před uzavřením smlouvy na veřejnou zakázku námitky a zadavatel těmito námitkám vyhověl, je uchazeč povinen opětovně složit peněžní jistotu, která byla zadavatelem uvolněna, do 5 pracovních dnů od doručení rozhodnutí zadavatele podle § 111 odst. 1. Nesplní-li uchazeč tuto povinnost, bude zadavatelem ze zadávacího řízení vyloučen. Podal-li uchazeč návrh na zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele, musí opětovně poskytnout jistotu, která byla zadavatelem uvolněna.

(5) Má-li být jistota poskytnuta formou bankovní záruky nebo pojištění záruky, je uchazeč povinen zajistit její platnost po celou dobu zadávací lhůty podle § 43. Zadavatel je povinen uchovat kopii záruční listiny a originál záruční listiny vrátit uchazeči ve lhůtě podle odstavce 2.

(6) Má-li být jistota poskytnuta formou pojištění záruky, pojistná smlouva musí být uzavřena tak, že pojištěným je uchazeč a oprávněnou osobou, která má právo na pojistné plnění, je zadavatel. Pojistitel vydá pojištěnému písemné prohlášení obsahující závazek vyplatit zadavateli za podmínek stanovených v odstavci 7 pojistné plnění.

(7) Pokud uchazeč v rozporu s tímto zákonem nebo zadávacími podmínkami zrušil nebo změnil nabídku, odmítl-li uzavřít smlouvu podle § 82

odst. 2 a 4 nebo nesplnil-li povinnost poskytnout zadavateli řádnou součinnost k uzavření smlouvy podle § 82 odst. 4, má zadavatel právo na plnění z bankovní záruky nebo na pojistné plnění z pojištění záruky nebo mu připadá poskytnutá peněžní jistota včetně úroků zúčtovaných peněžním ústavem (Zákon č.137/2006 Sb.).

Ze zákona lze tedy vyčíst, že jistota má zaručit zadavateli, že vítězný uchazeč bez problémů uzavře smlouvu a nebude se snažit dodatečně pozměnit zadávací podmínky. V takovém případě by přišel o finanční prostředky, které předem zadavateli poskytl. Dalším pozitivem může být neúčast některých slabých firem v zadávacím řízení. Tím se může zadavatel vyhnout mimořádně nízkým nabídkovým cenám anebo problémů během výstavby. Nezřídka kdy se stane, že zhotoviteli dojdou během realizace prostředky, aby mohl ve stavbě pokračovat, tím je investor v kritické situaci a musí zadat nové řízení.

Z pohledu potencionálních uchazečů může být jistota problém zvláště v případech, že se takový uchazeč chce zúčastnit několika výběrových řízení současně. Vynaložené prostředky se poté mohou vyšplhat do neúnosné podoby. Není ovšem chybou, že firmy spoléhají jen na veřejné zakázky? V současnosti vzniká fenomén, který souvisí s nasycením trhu. Spousta firem je zcela závislá jen a pouze na veřejných zakázkách. Jistě existují typy staveb, které jsou svým charakterem vždy veřejnou zakázkou (stavba metra, dálnic, apod.), není tedy s podivem, že firmy zaměřující se např. na stavbu metra budou závislé na veřejných zakázkách. Ovšem co stavby menšího a běžného charakteru? Typicky se může jednat o zateplení, rekonstrukce menších rozsahu. Neměly by veřejné zakázky být pro stavební firmy pouze jakýmsi zpestřením? Není firma, která si neumí najít jiného než veřejného zákazníka špatnou firmou? Vždyť i soukromí sektor nabízí mnoho příležitostí.

Nabízí se tedy otázka, zda poskytnutí jistoty neodradí některé firmy? Jakou firmu může ovšem jistota odradit. Firmu, která nemá dostatek volných prostředků? Firmu, která předem ví, že bude chtít po zadavateli měnit

podmínky stanovené v zadávacím řízení? Lze tedy prohlásit, že požadování poskytnutí jistoty je pro zadavatele dobrá prevence. Zákon zadavatelům nenařizuje ani nedoporučuje požadování jistoty. Je tedy na každém zadavateli, zda si poskytnutí jistoty v zadávacích podmínkách vymíní či nikoliv. Zda má skutečně jistota vliv na výsledek výběrového řízení je řešeno v kapitole 3. Pokud bude potvrzen pozitivní vliv jistoty na výběrová řízení, není na zamyšlení zvýšit maximální současnou sazbu?

Jistota je tedy svobodnou volbou zadavatele. Má sloužit jako ochrana před nepoctivými uchazeči. Jestli má vliv na nabídkovou cenu nebo zda eliminuje výskyt mimořádně nízkých cen je řešeno v kapitole 3. Metody a výsledky.

2.7. Zákon o svobodném přístupu k informacím

V rámci výzkumu této práce se vyskytla potřeba dotazování veřejných subjektů o informace. Dotaz směřoval na dvě informace. První se týkala poskytnutí jistoty. Tuto informaci lze dohledat v zadávací dokumentaci, ovšem z důvodu neúnosného časového zatížení, jsem zvolil formu dotazu na tuto informaci. Druhá informace se týkala tvorby předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Jak bylo řečeno, zadavatel má několik možností jak hodnotu stanovit. Zároveň není zvykem, aby zadavatel zveřejnil postup stanovení. Kvůli těmto skutečnostem jsem tedy žádal zadavatele veřejných zakázek o poskytnutí informace.

Žádost byla zasílána elektronicky za využití fakultního E-mailu. Problém ovšem nastal u obcí a měst. Tito zadavatelé mohou být kontaktováni pouze přes adresu elektronické podatelny. Dle nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonu, musí být takový E-mail opatřen elektronickým podpisem. Jelikož elektronický podpis nevlastním, byly některé žádosti zamítnuty s odvoláním na chybějící podpis.

Je-li žádost učiněna elektronicky, musí být podána prostřednictvím elektronické adresy podatelny povinného subjektu, pokud ji povinný subjekt zřídil. Pokud elektronické adresy podatelny nejsou zveřejněny, postačí podání na jakoukoliv elektronickou adresu povinného subjektu (Předpis č. 106/1999 Sb.).

Další potíže nastala u dotovaných zadavatelů. Dotovaným zadavatelem je právnická nebo fyzická osoba, která zadává veřejnou zakázku hrazenou z více než 50 % z peněžních prostředků z veřejných zdrojů nebo pokud peněžní prostředky poskytnuté na veřejnou zakázku z těchto zdrojů přesahují 200 000 000 Kč; peněžní prostředky jsou poskytovány z veřejných zdrojů i v případě, pokud jsou poskytovány prostřednictvím jiné osoby (zákon č. 137/2006 Sb.). Jelikož dotovaný zadavatel není dle zákona č. 106/1999 Sb. Povinným subjektem, který musí poskytnout informace, bylo pouze na daném zadavateli, zda odpoví či nikoliv.

Je-li informace poskytována na základě žádosti, poskytuje se ve formátech a jazycích podle obsahu žádosti o poskytnutí informace, včetně k ní se vztahujících metadat, pokud tento zákon nestanoví jinak. Povinný subjekt není povinen měnit formát nebo jazyk informace ani vytvářet k informaci metadata, pokud by taková změna nebo vytvoření metadat byly pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží; v tomto případě vyhoví povinný subjekt žádosti tím, že poskytne informaci ve formátu nebo jazyce, ve kterých byla vytvořena. Pokud je požadovaná informace součástí většího celku a její vynětí by bylo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěží, poskytne povinný subjekt takový celek v souladu s tímto zákonem. Pokud je to možné s přihlédnutím k povaze podané žádosti a způsobu záznamu požadované informace, poskytne povinný subjekt informaci v elektronické podobě (Předpis č. 106/1999 Sb.).

I přes prosbu, aby zadavatel odpovídal elektronicky na podaný dotaz, ne vždy tak učinil. V několika případech zadavatel zaslal odpověď v listinné

podobě za využití poštovních služeb. Zadavatel může požadovat i úhradu nákladů, které vynaložil k podání odpovědi. Úhradu nákladů spojených s vypracováním odpovědi naštěstí vyžadoval pouze jeden zadavatel.

Vážené město Neveklov,

v rámci zpracování bakalářské práce s názvem : „Analýza vítězné ceny veřejných zakázek v závislosti na vybraných podmínkách“ Vás prosím o sdělení informací, ve smyslu zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ohledně veřejných zakázek na stavební práce, kde bylo Vaše město zadavatelem, s názvem :

"Neveklov - inženýrské sítě a komunikace v lokalitě Sýkorec - I. etapa - 3. vyhlášení"(datum uveřejnění 04/2015).
Evidenční číslo VZ na VVZ 404818.

"Novostavba MŠ Neveklov"(datum uveřejnění 10/2015).
Evidenční číslo VZ na VVZ 524652.

Prosím o následující informace :

Jakým způsobem byla stanovená předpokládaná hodnota veřejné zakázky(§ 13 a 16 zákona č. 137/2006 Sb.). Prosím o konkrétní způsob např.: stanovená pomocí cenové soustavy ÚRS projektantem.

Byla požadována jistota dle § 67 zákona 137/2006 Sb.?

Děkuji za pomoc. Cílem práce je analýza a následné kroky ke zlepšení podmínek veřejných zakázek pro uchazeče i pro zadavatele. Prosím o zaslání informací nejpozději do 15 dnů ode dne přijetí. Informace prosím zašlete na tento E-mail : jaroslav.langer@fsv.cvut.cz.

S pozdravem Langer Jaroslav

Datum narození : 03.10.1992

Adresa bydliště : Chuderov 59, Chuderov

ČVUT v Praze, fakulta Stavební

Vedoucí BP je doc.Ing. Pavel Svoboda, CSc.

Výsledky bakalářské práce budou zaslány na MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Obr. 6: Příklad dotazu zadavateli dle zákona 106/1999 Sb.

3. METODY A VÝSLEDKY

3.1. Postup získání potřebných dat

Statistické údaje o veřejných zakázkách shromažďuje a zveřejňuje Ministerstvo pro místní rozvoj přes své dva portály. Portál o veřejných zakázkách a koncesích (www.portal-vz.cz), zde jsou data aktualizována za kvartály, pololetí a roky. Zde jsou statistiky obecné. Uvádí se zde: zahájené VZ (veřejné zakázky) dle jednotlivých měsíců, zahájené VZ dle druhu zadavatele a předmětu veřejné zakázky, zadané VZ dle použitého zadávacího řízení, zadané VZ dle limitu veřejné zakázky a uveřejněné formuláře dle typu. V této práci jsou použity grafy z tohoto portálu v úvodu, jde o obrázky 1 a 2. Mnohem podrobněji se veřejnými zakázkami zabývá portál Informační systém o veřejných zakázkách (www.isvz.cz). Tento portál sdružuje informace o všech zakázkách, pomocí formulářů uvedených na Věstníku veřejných zakázek za kalendářní rok. Na portálu jsou volně přístupná tzv. OpenData, tedy souhrn všech zakázek za rok. V této práci byla využita OpenData uveřejněná za rok 2015 ve formátu xls. I když se jedná o data za rok 2015, neznamená to, že se jedná o zakázky zadané v roce 2015. V datech je uvedeno následující (přebráno z nadpisů v OpenData) : Evidenční číslo VZ na VVZ, Číslo formuláře na VVZ, Druh formuláře, Typ formuláře, VZ dělená na části, Zadavatel IČO, Dodavatel IČO, Limit VZ, Datum odeslání formuláře na VVZ, Datum uveřejnění, Zadavatel úřední název, Zadavatel druh, Zadavatel hlavní předmět činnosti, Zadavatel zadává jménem jiných, Název VZ, Druh VZ, Kategorie služeb, Hlavní místo plnění, Stručný popis VZ, CPV hlavní, CPV doplňkový 1, CPV doplňkový 2, Druhý předmět CPV hlavní, Druhý předmět CPV doplňkový 1, Druhy předmět CPV doplňkový 2, Třetí předmět CPV hlavní, Třetí předmět CPV doplňkový 1, Třetí předmět CPV doplňkový 2, Čtvrtý předmět CPV hlavní, Čtvrtý předmět CPV doplňkový 1, Čtvrtý předmět CPV doplňkový 2, Pátý předmět CPV hlavní, Pátý předmět CPV doplňkový 1, Pátý předmět CPV doplňkový 2, Na VZ se vztahuje GPA, Celková konečná hodnota VZ, Celková konečná hodnota VZ měna, Celková konečná hodnota VZ sazba DPH, Celková konečná hodnota VZ procentní sazba DPH, Nejnižší nabídka vzata v úvahu, Nejnižší nabídka vzata v úvahu měna, Nejnižší nabídka vzata v úvahu sazba

DPH, Nejnižší nabídka vzata v úvahu, Procentní sazba DPH, Nejvyšší nabídka vzata v úvahu, Druh řízení, Hlavní kritéria pro zadání zakázky, Kritérium 1, Váha kritéria 1, Kritérium 2, Váha kritéria 2, Kritérium 3, Váha kritéria 3, Kritérium 4, Váha kritéria 4, Kritérium 5, Váha kritéria 5, Kritérium 6, Váha kritéria 6, Kritérium 7, Váha kritéria 7, Kritérium 8, Váha kritéria 8, Kritérium 9, Váha kritéria 9, Kritérium 10, Váha kritéria 10, Byla použita elektronická dražba, Zakázka se vztahuje k projektu Fin Zes, Projekty či programy, Odhadovaná hodnota VZ bez DPH, Odhadovaná hodnota VZ měna, Odhadovaná hodnota VZ rozsah od, Odhadovaná hodnota VZ rozsah do, Odhadovaná hodnota VZ rozsah měna, Platný formulář. Zdaleka ne všechna pole jsou vyplněna.

Data obsahují několik desítek tisíc zakázek. Bylo tedy potřeba vybrat jen ty správné, které splňují podmínky stanovené v této práci. Pro připomenutí uvádím, že podmínkou byly zakázky na stavební práce, podlimitní nebo nadlimitní. Tento výběr se provedl jednoduše pomocí využití filtrů. Tedy v prvním kroku se odfiltrovaly zakázky malého rozsahu a zakázky na dodávky a služby. Jelikož tato práce porovnává předpokládanou hodnotu s hodnotou smluvní, vznikla potřeba sledovat pouze zakázky, u kterých lze snadno dokázat, že byla uzavřena smlouva a zakázka se již plní či byla splněna. Tato potřeba byla naplněna opět použitím filtru. Ten se použil na IČO dodavatele. V případě, že u zakázky nebylo IČO dodavatele vyplněno, byla zakázka odfiltrována. Odfiltrované zakázky nebyly podrobeny žádnému zkoumání. Z původních několika desítek tisíc zakázek jich za pomocí těchto třech filtrů zbylo pouze několik tisíc.

Pro výsledky této práce je rozhodující znát následující informace: jedná-li se o vícepráce či nikoliv, poskytnutí jistoty v zadávacím řízení, předpokládanou hodnotu veřejné zakázky a cenu smluvní, způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Aby byla dodržena absolutní nestrannost, zkoumány byly zakázky vzestupně (dle abecedy) podle jména zadavatele. Mezi prvními tedy byly zakázky zadány zadavatelem s názvem Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Mezi posledními

zakázkami byly zakázky, které zadalo město Nymburk. Lze si tedy snadno odvodit, že nebyly prověřeny všechny zakázky. Ovšem množství prověřených zakázek tvořilo více než polovinu z vyfiltrovaných dat. Všechny zakázky nebyly poptány z důvodu časového. Jak se lze v dalších odstavcích dočíst, získání potřebných dat bylo časově velice obtížné a zabralo desítky hodin práce.

V dalším kroku bylo potřeba odseparovat zakázky na vícepráce, vhodné a nevhodné. Zde bylo potřeba analyzovat každou zakázku zvlášť. Jestli je zakázka vypsána na dodatečné stavební práce, lze dohledat v názvu zakázky, popisu zakázky nebo lze jako pomocné vodítko použít celkovou konečnou hodnotu VZ. Jestliže celková konečná cena byla nápadně nízká např. 120 000 Kč, většinou se z popisu ukázalo, že šlo o vícepráci. Nejčastěji byla ovšem použita metoda analýzy názvu popřípadě popisu zakázky. Uvedu zde dva nejčastější typy zakázek na vícepráce. *Vědeckotechnický park Dobříš - dodatečné stavební práce (dodatek č.5) a Dokončení revitalizace Bohdanečského rybníka – vícepráce.* Toto jsou typické názvy zakázek vypsanych na vícepráce. U takových zakázek bylo tedy snadné zařazení, jelikož už ve svém názvu jasně deklarují, že jde o zakázky na vícepráce (dodatečné stavební práce). Byla-li zakázka podezřelá svojí nízkou cenou a název zakázky nevykazoval typické znaky, musel se analyzovat popis zakázky. Zde uvedu příklad takového popisu u zakázky na vícepráce. *V průběhu realizace se objevily dodatečné stavební práce, které nebyly zahrnuty v projektové dokumentaci, byly vyvolány až samotnou realizací díla v důsledku objektivně nepředvídatelných okolností a jejich provedení je nezbytné k řádnému dokončení díla. Jedná se o výměnu zeminy v aktivní zóně komunikace, které bylo nutno provést na základě vyjádření odborné laboratoře ARCADIS CZ a.s. Dále při provádění stavby došlo ke kolizi dešťové kanalizace a plynovodního potrubí, což vyvolalo nutnost přeložky plynovodu. Při zemních pracích v prostoru budoucího osazení světelného zabezpečovacího zařízení byly v tomto prostoru zjištěny velké betonové bloky, pneumatiky apod. Výskyt tohoto materiálu se nepředpokládá a musel být odstraněn. Dále bylo dodatečně požadováno zavedení telefonní přípojky*

do objektu, která nebyla součástí projektové dokumentace. Nebyla provedena přeložka vodovodu. Pokud byla zakázka rozpoznána jako vícepráce, byl celý řádek označen červenou barvou pro lepší orientaci. S takto označenými zakázkami se již dále nikterak nemanipulovalo.

I když zakázka nebyla prohlášena jako vícepráce, ne vždy byla použita k dalšímu výzkumu. Takové zakázky byly nazvány jako nevhodné a byly zabarveny fialovou barvou. Aby zakázka byla prohlášena za nevhodnou, musela patřit do jedné ze čtyř kategorií.

Kategorie I.: Chyba v souboru dat. Ani Ministerstvo není neomylné a stalo se, že některé zakázky byly zdvojené. Poté byla jedna použita a druhá označena jako nevhodná.

Kategorie II.: Charakter (povaha) předmětu zakázky. Jestliže byly zakázky na stavební práce speciálního charakteru, již tak těžké standardizování bylo ještě více znesnadněno, byly taktéž brány jako nevhodné. Ve výsledcích této práce se používaly zakázky, kde byla stanovena předpokládaná hodnota pomocí standardizovaných ceníkových soustav. Ovšem je-li zakázka svým charakterem netypická a naprosto ojedinělá, je zde tedy i ocenění ojedinělé a speciální. Důvod takto vyřazené zakázky je tedy prostý, svojí unikátností by zakázka mohla narušit výsledky. Příklad takové zakázky: *Nerezové opláštění vnitřního povrchu horkých komor pro projekt Jules Horowitz Reaktor (JHR) - Vývoj a prototypová dodávka horkých komor.*

Kategorie III.: Dodávka a montáž materiálu. Jestliže předmětem zakázky bylo dodání a montáž materiálu nebo konstrukce, byla v některých případech taková zakázka označena jako nevhodná. Šlo zejména o zakázky na výměnu oken. U takových zakázek se cena celé zakázky odvíjí zejména od ceny daného materiálu. V takových případech se často upouští od oceňování v klasických cenových soustavách (ÚRS, RTS). Takové zakázky by také mohly narušit jistou harmonii, a proto byly vyřazeny.

Kategorie IV.: Zúžení dat. V několika málo případech se stalo, že na jednoho zadavatele připadlo několik desítek vhodných zakázek. Kvůli usnadnění práce zadavateli, byly některé vhodné zakázky označeny za nevhodné. Tento výběr také nebyl zcela náhodný. Ze zkušenosti jsem ponechal takové zakázky, u nichž se dobře uplatňují klasické cenové soustavy. Například byly privilegovány zakázky na zateplení obálky budovy.

Zakázky, které nespady do kategorie nevhodných nebo do víceprací, byly podbarveny zeleně a nazvány jako vhodné.

V tento moment chybí pro účely této práce pouze čtyři informace. Byla poskytnuta jistota? Jakým způsobem zadavatel určil hodnotu veřejné zakázky? Jaká byla předpokládaná hodnota veřejné zakázky? Jaká byla smluvní cena? Tyto informace Opendata neobsahují, zároveň je ovšem u každé zakázky evidenční číslo veřejné zakázky na věstníku veřejných zakázek. Toto číslo lze zadat do věstníku (www.vestnikverejnychzakazek.cz) a lze nahlédnout do formuláře. Ve formuláři lze snadno dohledat jednu ze čtyř informací, a to předpokládanou hodnotu veřejné zakázky viz. Obr. 7 níže. Z obrázku je vidět, že pod předpokládanou hodnotou je ještě jedna hodnota. Jedná se o konečnou cenu. Tato cena se ve většině případů shodovala s cenou smluvní. Pro dodržení rigorózního postupu, nebyla tato hodnota brána zřetel a cena smluvní byla dohledávána ve smlouvách o dílo.

V.4) Údaje o hodnotě zakázky (pouze číselné údaje)			
	Bez DPH	Včetně DPH	Sazba DPH (%)
Původní předpokládaná celková hodnota zakázky (je-li to relevantní) Hodnota <input type="text" value="1 400 000,00"/> Měna <input type="text" value="CZK"/>	☒	☐	při <input type="text"/>
Celková konečná hodnota zakázky Konečná cena <input type="text" value="1 121 530,46"/> Měna <input type="text" value="CZK"/> nebo nejnížší uvažovaná nabídka <input type="text"/> nejvyšší uvažovaná nabídka <input type="text"/> Měna <input type="text"/>	☒	☐	při <input type="text"/>
Pokud jde o roční či měsíční hodnotu: (uveďte prosím) počet roků <input type="text"/> nebo počet měsíců <input type="text"/>	☐	☐	při <input type="text"/>

Obr. 7: Výřez formuláře z věstníku (převzato z <https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/cs/Form/Display/595664>)

Zadavatel má povinnost sepsat tzv. odůvodnění zakázky. Mimo jiné v tomto formuláři zmiňuje způsob stanovení předpokládané hodnoty. Tento formulář lze většinou dohledat na profilu zadavatele. Profil zadavatele je elektronická adresa, kde zadavatel shromažďuje dokumenty o zakázkách, které vypsal. Jak je vidět o Obr. 8, často je stanovení příliš obecné. Pro účely práce je potřeba znát konkrétní cenovou soustavu nebo jiný způsob stanovení.

Odůvodnění předpokládané hodnoty veřejné zakázky podle §7 vyhlášky	
Hodnota	Odůvodnění
24 800 000,- Kč bez DPH	předpokládaná cena je na základě jednostupňového projektu

Obr. 8: Výřez formuláře z věstníku (převzato z [https://www.uvn.cz/attachments/3749_Oduvodneni E.doc](https://www.uvn.cz/attachments/3749_Oduvodneni_E.doc))

Pro přesný způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky bylo zapotřebí oslovit přímo zadavatele vhodných zakázek. Způsob oslovení dokumentuje Obr. 6. Jednalo se o elektronický dotaz zadavateli. E-mailové adresy byly vyhledávány přímo na oficiálních stránkách zadavatele. Jelikož se jednalo ve většině případů o veřejné zadavatele, musel být dotaz formulován v souladu se zákonem 106/1999 Sb. Dotazy byly odesílány z fakulního E-mailu, tedy jaroslav.langer@fsv.cvut.cz. Dotaz byl směřován kromě stanovení předpokládané hodnoty ještě na poskytnutí jistoty. Informaci, zda zadavatel požadoval poskytnutí jistoty v zadávacím řízení, lze dohledat v zadávací dokumentaci na profilu každého zadavatele. Tento postup je ovšem příliš zdlouhavý, jako alternativa se použilo využití dotazu. Dotaz, který byl zasílán zadavatelům, tedy obsahoval dvě otázky. Zda u dané zakázky požadoval zadavatel poskytnutí jistoty, a jakým konkrétním způsobem stanovil předpokládanou hodnotu veřejné zakázky. Celkem bylo dotázáno 902 veřejných zakázek. Odpovědi na dotazy přišlo celkem 393 v uvedeném termínu. Ještě několik odpovědí přišlo po uzavření dat.

U zakázek, kde zadavatel odpověděl na dotaz směřovaný na poskytnutí jistoty a na způsob stanovení předpokládané hodnoty, již stačilo dohledat pouze informaci o výši předpokládané ceny (probíhalo skrze věstník veřejných zakázek – Obr. 7) a smluvní cenu. Smluvní cenu je samozřejmě nejlepší hledat ve smlouvě o dílo. Smlouvu o dílo zadavatel zveřejňuje na svém profilu u dané zakázky. Není ovšem snadné najít potřebnou zakázku.

Na profilech zadavatelů často není žádné vyhledávání, bylo tedy zapotřebí projít archiv zakázek a potřebnou zakázku dohledat. Zvláště jednalo-li se o zadavatele, který vypisuje stovky zakázek ročně, zabralo ruční vyhledávání mnoho času. Pro příště by tedy bylo vhodnější zadavatele v dotazu dotázat ještě o třetí informaci, a to o výši smluvní ceny. Všechny ceny, se kterými se následně pracovalo, byly bez DPH.

3.2. Práce s daty

Na zvláštní listy se přesunuly zakázky na vícepráce a nevhodné zakázky. U vhodných zakázek se přidaly další čtyři sloupce. První sloupec byl nazván jistota. Pokud zadavatel odpověděl na dotaz a sdělil, zda požadoval či nepožadoval poskytnutí jistoty, bylo pole označeno jako ANO nebo NE. V opačném případě zůstalo pole prázdné. Takto prázdné políčko se již nevyplňovalo dalšími informacemi.

Druhý sloupec byl nazván Cenová soustava. Jelikož v drtivé většině případů byla předpokládaná hodnota stanovena projektantem v některé cenové soustavě. Bohužel i přes jasný dotaz, jakým konkrétním způsobem byla cena vytvořena, často došly příliš abstraktní odpovědi. V ojedinělých případech zadavatel cenu určil jiným způsobem. Zvláště u staveb, které zadavatel vyhlášoval na etapy, byla hodnota stanovena na základě zkušeností z předchozích etap. Tyto buňky byly poté nazvány jako Jiné. Ve všech ostatních případech byla do buňky napsána cenová soustava, ze které stanovená hodnota vycházela (nejčastěji ÚRS a RTS).

Do třetího a čtvrtého sloupce byly zapisovány ceny předpokládané (třetí sloupec) a ceny smluvní (čtvrtý sloupec). I zde nastaly drobné komplikace. Ne všechny ceny se vždy podařilo nalézt. Nejčastěji nastal problém s neuveřejněnou předpokládanou hodnotou. Stalo se také, že zakázka nešla v archivu profilu zadavatele nalézt.

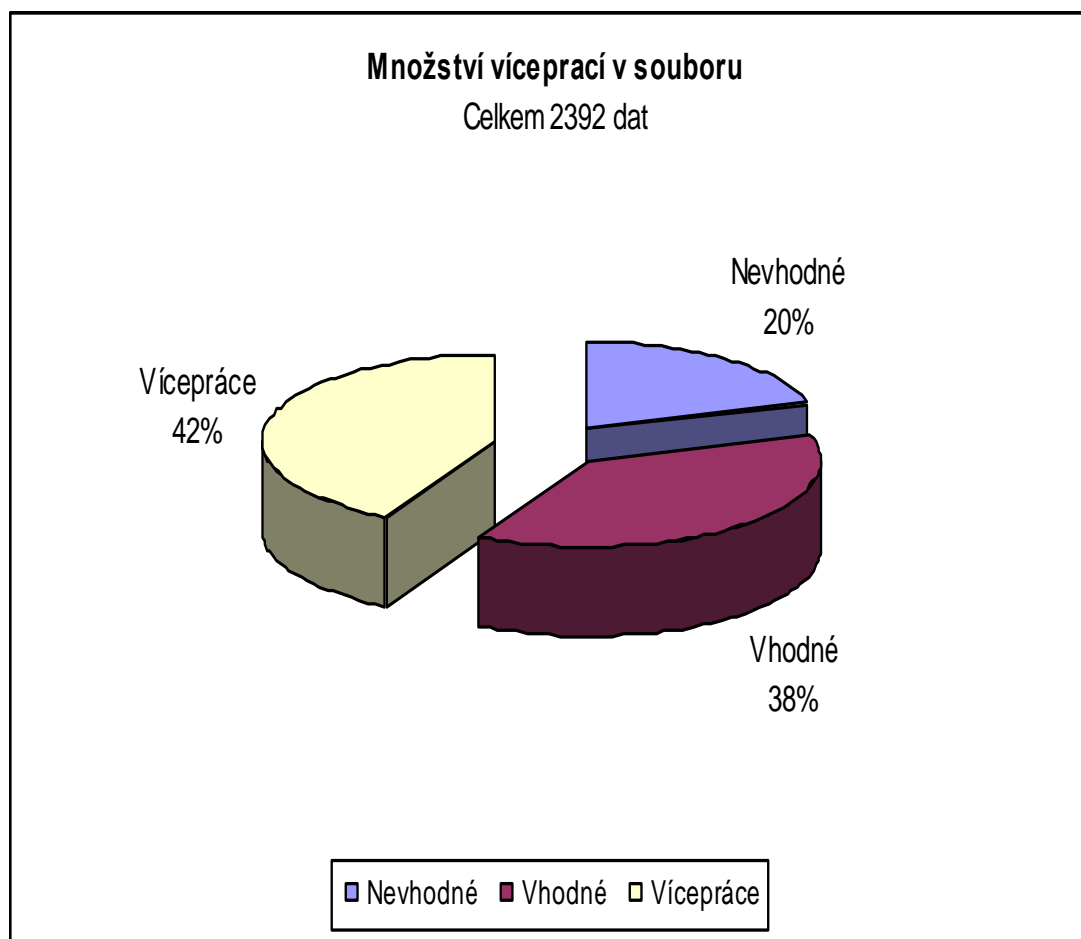
K dalšímu kroku byly využity pouze zakázky, kde byly vyplněny všechny čtyři sloupce. Dále pouze zakázky, kde byla známa cenová soustava, ve které byla zpracována předpokládaná hodnota. Tedy pole, kde bylo uvedeno Ostatní*, byla odfiltrována. Zvlášť se rozdělily zakázky, kde byla požadována jistota a zvlášť zakázky, kde jistota požadována nebyla.

Pomocí vzorce $(PH - SC)/(PH*0,01)=R$ se zjistilo, o kolik procent se smluvní cena liší od předpokládané hodnoty. Jestliže byl výsledek kladný, znamenalo to, že smluvní cena byla menší než předpokládaná cena. Pokud byl výsledek záporný smluvní cena byla větší než předpokládaná. PH – předpokládaná hodnota veřejné zakázky. SC – smluvní cena. Uvedu na příkladu. Předpokládaná hodnota byla 9 000 000 Kč bez DPH. Cena smluvní byla 7 383 420 Kč bez DPH. Dosadíme do vzorce : $(9\,000\,000 - 7\,383\,420)/(9\,000\,000*0,01) = 17,962\%$. V tomto případě je tedy cena smluvní menší o 17,962 % od ceny předpokládané. Poté se provedl aritmetický průměr. Výsledkem tedy bylo, o kolik procent se průměrně liší cena smluvní od předpokládané hodnoty, zvláště u zakázek, kde byla požadována jistota a kde nikoliv. Jelikož ve většině případů je smluvní cena menší, průměr vyšel kladný.

Jako poslední se zjišťovalo, zda může mít poskytnutí jistoty vliv na výskyt mimořádně nízkých nabídkových cen. Jak je psáno v bodu 2.5., zákon neuvádí jaká je hranice takové ceny. Jako první bylo zapotřebí stanovit hranici mimořádně nízké hodnoty. Po konzultaci s projektanty a rozpočtáři jsem se rozhodl označit za mimořádně nízkou hodnotu cenu, která je nižší než 65 % ceníkové ceny. V reálu to znamená, že tak byla označena každá hodnota, která byla rovna nebo větší než 35 % po dosazení do vzorce $(PH - SC)/(PH*0,01) = R \geq 35\%$. Po určení mimořádně nízkých hodnot jsem vyjádřil procentuální zastoupení těchto hodnot, to se vypočítalo následovně: $\sum RM / \sum R * 100 (\%)$. $\sum RM$ je suma všech mimořádně nízkých hodnot. $\sum R$ je suma procentuálního rozdílu smluvní ceny od předpokládané hodnoty. Tento výpočet byl opět proveden zvláště pro skupinu dat, kde byla poskytována záruka a kde nikoliv.

3.3 Výsledky

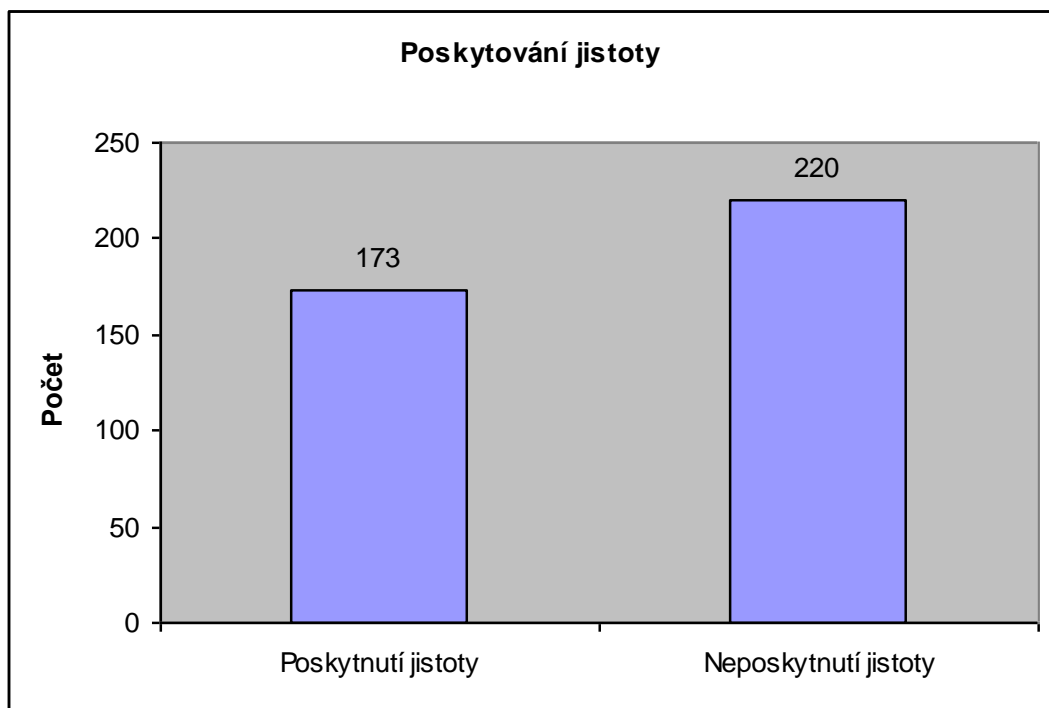
3.3.1 Množství víceprací

Graf. 1: Množství víceprací v souboru

Na grafu je názorně vidět, kolik zakázek bylo vypsáno, kvůli vícepracím. Vypsané dodatečné práce se blíží polovině všech vypsanych zakázek.

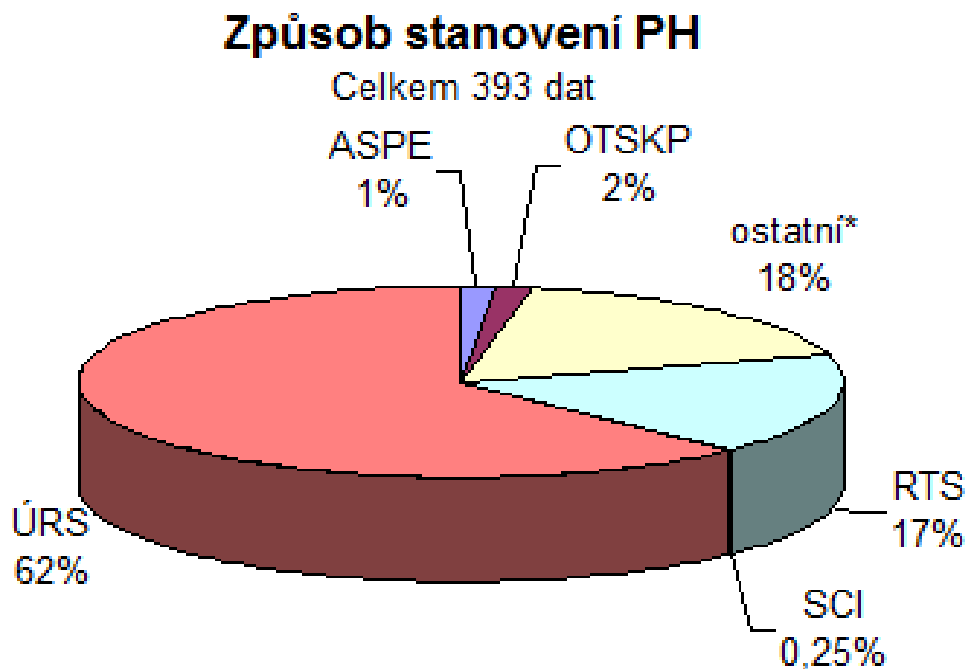
3.3.2 Poskytnutí jistoty v zadávacím řízení

Graf. 2: Poskytování jistoty

Tento graf ukazuje poměrně rovnoměrné rozložení zakázek, u kterých bylo či nebylo požadováno poskytnutí jistoty v zadávacím řízení. Pro výsledky je tato rovnoměrnost dobře.

3.3.3 Způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky

Graf. 3: Způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky

Ostatní znamená, že zadavatel použil jiný způsob stanovení předpokládané hodnoty, nejčastěji vycházel ze zkušeností z realizace podobné stavby, nebo zadavatel neodpověděl konkrétně. Většinu z těchto 18 % tvoří právě abstraktní odpověď. Taková odpověď většinou zněla: „Cenu stanovil projektant.“

Ostatní zastoupení v grafu mají názvy cenových soustav, které projektanti použili. Jak je na obrázku vidět, ve většině případů byla použita cenová soustava ÚRS.

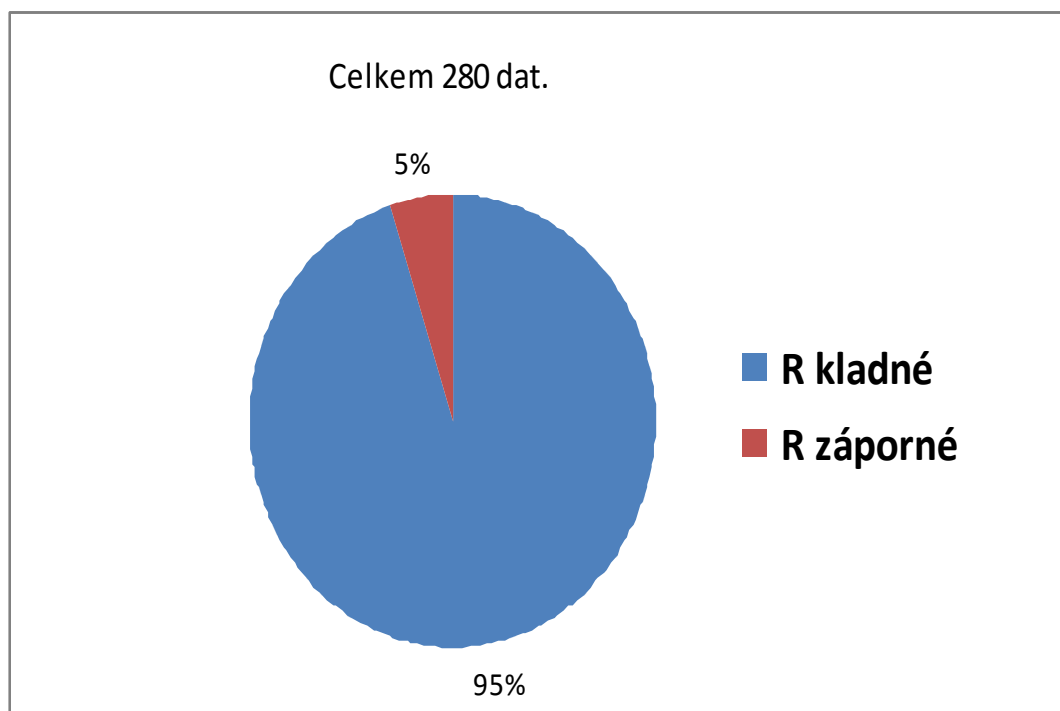
3.3.4 Vliv jistoty

Tab. 2: Vliv jistoty na výsledné ceny díla a na výskyt mimořádně nízkých cen

Sledované veličiny	Poskytnutí jistoty	
	Ne	Ano
R (procentuální rozdíl PH od smluvní ceny)	22,50%	17,36%
Zastoupení mimořádně nízké ceny	19,11%	13,82%

Tato tabulka je stěžejní pro tuto práci. Dokazuje, že poskytnutí jistoty má vliv na ceny uchazečů. Celkem bylo k dispozici 280 dat. 157 dat, kde byla požadována jistota a 123 dat, kde jistota v zadávacím řízení požadována nebyla.

3.3.5 Rozdíl smluvní a předpokládané ceny

Graf. 4: Poměr PH se smluvní cenou

Z grafu lze snadno vyčíst, že v drtivé většině případů je cena smluvní menší než cena předpokládaná.

.3.3.6 Nepřesnosti stanovené metody

I přes veškerou snahu je několik faktorů, které mohou ovlivnit výsledky této práce. Jako hlavní uvádím:

- a) Zaokrouhlování. Zadavatel často předpokládanou hodnotu (cenu) veřejné zakázky, kterou obdrží od projektanta, zaokrouhluje na celé číslo.
- b) Vyloučení uchazeče. Nebylo pátráno, zda zadavatel nevyloučil některé dodavatele ze zadávacího řízení. Přejímány byly pouze ceny uvedené ve smlouvě o dílo. Mohlo se tedy stát, že se v zadávacím řízení mohly vyskytnout nabídkové ceny ještě nižší.
- c) Lidská chyba. Jelikož docházelo k přepisování velikého množství dat, mohlo dojít k překlepům.
- d) Skryté vícepráce. Zadavatelé mohli vypsát zakázky na dodatečné stavební práce, aniž byly odhaleny v souboru dat. Zvláště pokud nebyly zmíněny v názvu či popisu zakázky.
- e) Profesní rozpočty. Může se stát, že si zpracovatel rozpočtu nechá profesní částí rozpočtu zpracovat odborníkem dané profese. Často je tento jev vidět u rozpočtů vzduchotechniky, vodovodu, kanalizace, rozvodů topení atd. Tito odborníci však málokdy použijí stejnou cenovou soustavu, použijí-li vůbec nějakou.

4. ZÁVĚR

Graf. 1 dobře ilustruje současnou strnulost legislativy. Stát se domnívá, že stavba se provede přesně dle projektové dokumentace a nenastanou žádné změny. V grafu je názorně vidět, že na jednu vypsanou zakázku připadá téměř další vypsaná zakázka na dodatečné stavební práce (vícepráce). Legislativa je tedy nastavena špatně a zbytečně byrokratizuje proces výstavby. Elegantní řešení na tento problém našel JUDr. Lukáš Klee, Ph.D., LL.M., MBA v používání standardizovaných smluv, které předem počítají se změnami během výstavby.

Graf. 3 jen potvrdil, že v současné době zadavatel při tvorbě předpokládané hodnoty veřejné zakázky spoléhá na projektanta. Přitom předpokládaná hodnota veřejné zakázky je jedna z nejdůležitějších charakteristik veřejné zakázky. Skutečně jen v ojedinělých případech vsadil zadavatel na selský rozum. Je dlouhodobě známo, že ceníkové ceny se liší od soutěžních cen až o několik desítek procent. Sám zadavatel se tedy může ve výběrovém řízení dostat do obtíží, v případě, že se nejnižší nabídková cena zásadně rozchází s předpokládanou hodnotou, může být taková cena napadnuta jako mimořádně nízká. Aby se zadavatel vyhnul takovým nepříjemnostem, stačí pouze uplatnit větší snahu o přiblížení se reálné ceně. Postačí se podívat na zakázky podobného charakteru a úměrně tak snížit nebo zvýšit cenu tak, aby se nabídkové ceny podobaly předpokládané hodnotě. Popřípadě vyvíjet tlak na zpracovatele kontrolního rozpočtu. Pouze 5 % smluvních cen bylo vyšších než předpokládaná hodnota veřejné zakázky (Graf. 4). Zadavatel by měl tedy povětšinou předpokládanou cenu úměrně a odborně snižovat. Osvětu by v tomto případě měli dávat zpracovatelé kontrolních rozpočtů, kteří by měli zadavatele na rizika spjatá s přejímáním ceníkových upozornit.

Poskytnutí jistoty v zadávacím řízení má sloužit k tomu, aby uchazeč zajistil plnění svých povinností a spolupracoval v zadávacím řízení. Výsledky této práce ovšem dokázaly, že poskytnutí jistoty má vliv i na smluvní cenu a na riziko výskytu mimořádně nízké hodnoty (viz. Tab. 1). Požaduje-li

zadavatel po uchazečích poskytnutí jistoty, je následná smluvní cena v průměru vyšší než u zakázek, kde poskytnutí jistoty nebylo zadavatelem požadováno. Také riziko výskytu mimořádně nízké ceny se u zakázek, kde byla požadována jistota, snižuje. Budou-li zadavatelé požadovat poskytnutí jistoty, jistě se problém s mimořádně nízkými cenami nevyřeší, ovšem tento postup může sloužit jako prevence.

Všichni bychom měli mít zájem na tom, aby se stavělo za optimální ceny. Budou-li veřejné soutěže vyhrávat i nadále firmy za nesmyslně nízké ceny, povede to k šizení staveb a k nevyplácení a okrádání subdodavatelů, což je momentálně největší problém českého stavebnictví. Požadování poskytnutí jistoty se tedy jeví, jako dobrý mechanismus, který má pozitivní vliv na výši nabídkových cen. Není tedy nad věcí zamyslet se nad navýšením maximální hranice jistoty ze současných 2 % (5 % u elektronické aukce) na hodnotu vyšší.

7. POUŽITÁ LITERATURA

Publikace

Klee Lukáš, 2015: Exkluzivní host. Veřejné zakázky v praxi, strana 10-15

Klee Lukáš, 2016: Proč se český investor nemůže chovat hospodárně? 1. Díl. Časopis Stavebnictví, strana 12-14

Vrbka, I. P., 2016: Nový návrh zákona a mimořádně nízká nabídková cena. Časopis Stavebnictví, strana 18-19

Legislativa

Předpis č. 106/1999 Sb., Zákon o svobodném přístupu k informacím

Předpis č. 230/2012 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví podrobnosti vymezení předmětu veřejné zakázky na stavební práce a rozsah soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Internetové zdroje

Portál o veřejných zakázkách, [on line]:

<http://www.portal-vz.cz/cs/Jak-na-zadavani-verejnych-zakazek/Legislativa-a-Judikatura>, cit. 7.4.2016

8. SEZNAM VYOBRAZENÍ

Seznam obrázků

Obr. 1: Podíl zahájených veřejných zakázek dle druhu (převzato z http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocnizpravy-a-souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazk/Statisticke-udaje-o-verejnych-zakazkach)	9
Obr. 2: Podíl ceny zahájených veřejných zakázek dle druhu (převzato z http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocnizpravy-a-souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazk/Statisticke-udaje-o-verejnych-zakazkach)	10
Obr. 3: Ukázka soupisu prací s výkazem výměr I. (převzato z https://ezak.fnbrno.cz/document_download_4842.html)	19
Obr. 4: Ukázka soupisu prací s výkazem výměr II. (převzato z https://ezak.fnbrno.cz/document_download_4842.html)	19
Obr. 5: Příklad formuláře na dodatečné stavební práce (převzato z https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/cs/Form/Display/616528)	32
Obr. 6: Příklad dotazu zadavateli dle zákona 106/1999 Sb.....	44
Obr. 7: Výřez formuláře z věstníku (převzato z https://www.vestnikverejnychzakazek.cz/cs/Form/Display/595664).....	50
Obr. 8: Výřez formuláře z věstníku (převzato z https://www.uvn.cz/attachments/3749_Oduvodneni_E.doc).....	51

Seznam tabulek

Tab. 1 : Nové limity pro nadlimitní veřejné zakázky

Převzato z: (<https://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=85384&nr=393-2F2015&rpp=15#local-content>).....14

Tab. 2: Vliv jistoty na výsledné ceny díla a na výskyt mimořádně nízkých cen.....57

Seznam grafů

Graf. 1: Množství víceprací v souboru54

Graf. 2: Poskytování jistoty55

Graf. 3: Způsob stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky56

Graf. 4: Poměr PH se smluvní cenou57